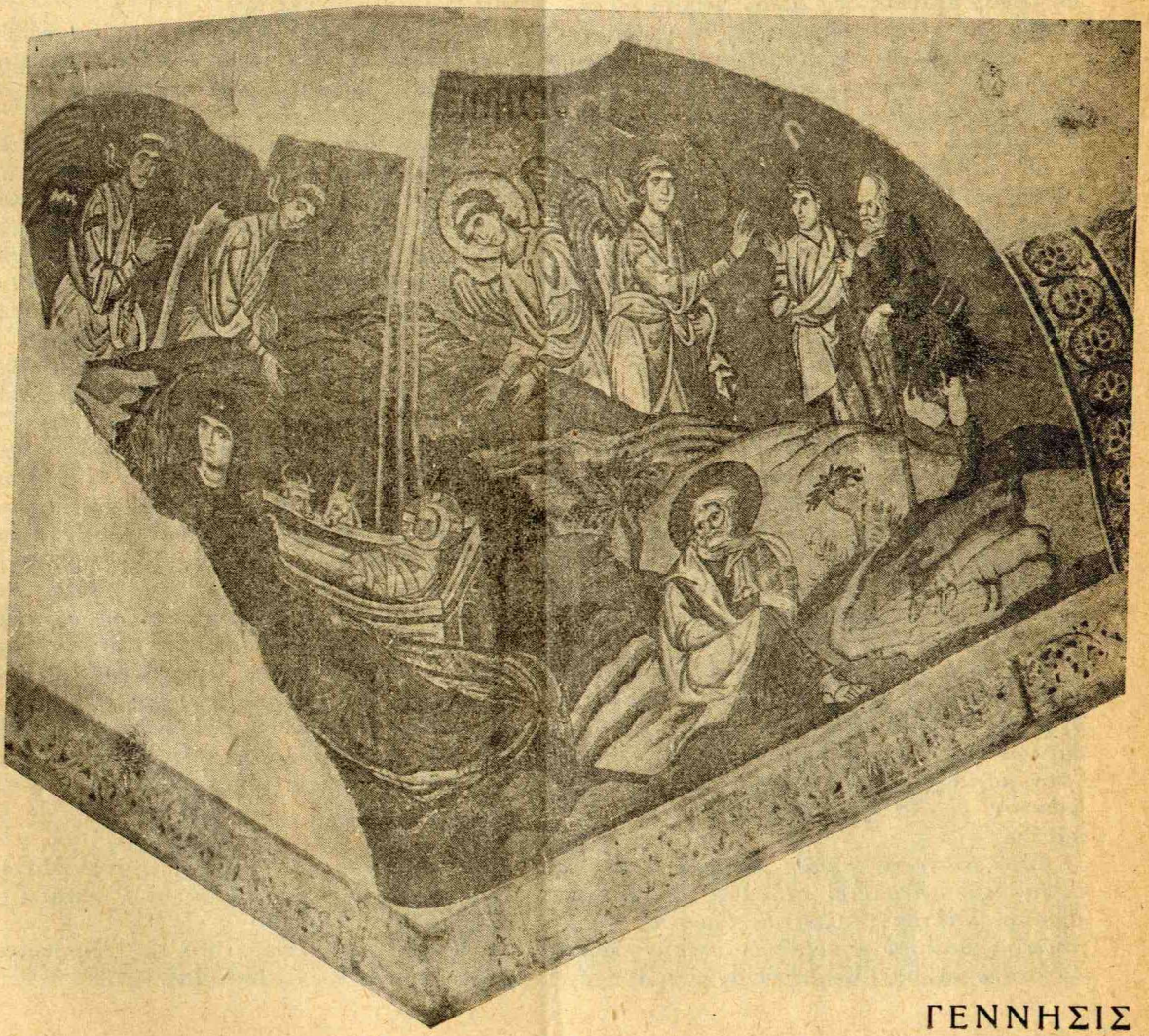

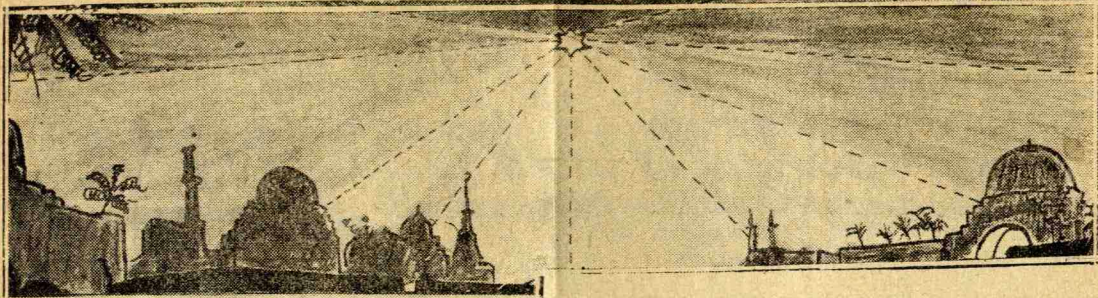
28

Νεαννική γέννησι

ΑΠΟ ΤΑ ΜΩΣΑΪΚΑ ΤΟΥ ΔΑΦΝΙΟΥ

ΓΕΝΝΗΣΙΣ

Χριστούγεννα

‘Ο Ίησοῦς γεννήθηκε μέσα σ’ ένα σταῦλο. Ένας σταῦλος δὲν εἶναι, βέβαια, ἡ ἀνάλαφρη καὶ χαριτωμένη στοά, πού ὕψωσαν, γιὰ τὸν ἀπόγονο τοῦ Δαυεῖδ, οἱ χριστιανοὶ ζωγράφοι, ἀπὸ νεροπῆ γιὰ τὸ ἄθλιο καὶ βρώμικο κατάλυμα, ὅπου κοιμήθηκε κάποτε ὁ Θεός των.

‘Ο παλῆος καὶ φτωχικὸς σταῦλος τοῦ τόπου τοῦ Ίησοῦ, δὲν εἶχε παρὰ τοὺς τέσσαρες τοίχους του, τὸ βρώμικο λιθόστρωτό του, μιὰ σκεπὴ ἀπὸ δοκάρια καὶ κεραμίδια ἦταν σκοτεινός, ἀνέπνεε κανεὶς ἐκεῖ μέσα τὴ μυρουδιά τῶν ζώων ἐκτός ἀπ’ τὸ παχνὶ δὲν ὑπῆρχε ἕνα καθαρὸ μέρος. Τέτοιοι ἦταν, στὴν πραγματικότητα, ὁ τόπος ὅπου πρωτοεῖδε τὸ φῶς ὁ Ίησοῦς...

‘Η χλόη τῶν λειβαδιῶν — δροσάτη τίς φωτεινὲς αὐγές, κυματιστὴ σὶδ φύσημα τοῦ ἀνέμου, ὅλη φῶς καὶ ἥλιο καὶ φρεσκάδα — ἐκόπηκε, τὰ λεπτὰ φυλλαράκια της ἔπεσαν κάτω ἀπ’ τὸ δρεπάνι, καὶ μαζύ τους τὰ ἀνοιχτὰ λουλουδάκια, λευκά, γαλάζια, κίτρινα, κόκκινα. ‘Ολα μαράθηκαν, ξεράθηκαν, ἐπήραν τὸ χλωμὸ χρώμα τοῦ ἀχύρου.

Καὶ νὰ πού χορτάρια καὶ λουλούδια, ξερά, ἀλλὰ πάνια μυρωμένα, εἶναι τώρα μέσα στὴ φάτινη, γιὰ νὰ γίνουν τροφή τῶν ὑπόδουλων ζώων, πού, ἀργά-ἀργά, τὰ πλησιάζουν μὲ τὰ χοντρά χεῖλη τους καὶ μεταμορφώνουν σὲ μιὰ ὑγρὴ λάσπη τὸν ἀνδισμένο κάμφο.

Αὐτὸ δὲν ἦταν τυχαῖο. Μήπως ἡ Γῆ δὲν εἶναι ἕνας ἀπέραντος σταῦλος, ὅπου ὁ ἄνθρωπος καταβροχθίζει καὶ χωνεύει; Κάποια σατανικὴ ἀλχημεῖα δὲν μεταμορφώνει σὲ καπνὸ τὰ ὠραιότερα, τὰ ἀγνότερα πράγ-

ματα; Ένας σωρὸς κοπριάς, ὅπου κατόπιν ξαπλώνονται κι’ αὐτὸ εἶναι, κατὰ τὴ συνειθισμένη ἐκφρασι, ἡ «ἀπόλαυσις τῆς ζωῆς».

Σ’ ἕναν τέτοιο κόσμο, μιὰ ἐφήμερη τρώγλη, πού τὰ στολίδια δὲν κρύβουν τὴ βρωμιά της, ἐφάνηκε, μιὰ νύχτα, ὁ Ίησοῦς, μὲ ὄπλο του μοναχὸ τὴν ἀθωότητα.

Οἱ βοσκοὶ ζοῦν στὴ μοναξιά, ἀγνοοῦν τὸν κόσμο καὶ τίς χαρές του καὶ τὸ παραμικρότερο γεγονός, πού συμβαίνει κοντὰ τους, τοὺς συγκινεῖ.

‘Αγρυπνοῦσαν στὰ κοπάδια τους, τὴν ἀτελείωτη ἐκείνη χειμωνιάτικη νύχτα, δταν τοὺς ἄγγισε τὸ ξαφνικὸ φῶς, τοὺς συγκλόνησαν τὰ λόγια τῶν ἀγγέλων. Μόλις βρῆκαν, μέσα στὸ σκοτάδι ἐνὸς σταύλου, μιὰ νέα γυριᾶκα, πού σιωπηλὴ χαιρόταν τὸ παιδάκι της, μόλις εἶδαν τὸ μικρὸ βρέφος, πού μόλις πρὶν ἀπὸ λίγες στιγμὲς εἶχε ἀνοίξει τὰ ματάκια του, αὐτὴ τὴ λεπτοκαμωμένη σάρκα, ἡ καρδιά τους πῆρε κάποια τρυφερότητα. Γι’ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, πού εἶχαν τὴν οὐράνια πληροφορία, τὸ παιδάκι πού ἐβλεπαν δὲν ἦταν σὰν τ’ ἄλλα, ἀλλὰ ἦταν Ἐκεῖνος, πού ὁ λαός τους, βυθισμένος μέσα στὸν πόνο, περίμενε, ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια.

‘Ένα φτωχὸ παιδάκι εἶχε γεννηθῆ ἀνάμεσα τους· τὸ κύταξαν μὲ συμπάθεια καὶ τοῦ πρόσφεραν μὲ ἀγάπη τοὺς φτωχικοὺς θησαυροὺς των. ‘Ηξεραν πὼς αὐτὸ τὸ παιδάκι, πού γεννήθηκε φτωχὸ καὶ ταπεινὸ ἀνάμεσα στοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ταπεινοὺς, θὰ γινόταν ὁ Δυτρωτῆς τῶν ταπεινῶν, ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων μὲ τὴν ἄθωα καρδιά, πού ἀκουσαν ἀπὸ τὸν ἄγγελο τὸ «Ἐπι γῆς εἰρήνη!»

Μερικὲς μέρες ἀργότερα, τρεῖς Μάγοι ἔφθαναν ἀπὸ τὴ Χαλδαία καὶ γονάτιζαν μπροστὰ στὸν Ίησοῦ.

‘Ερχόντουσαν, ἴσως, ἀπὸ τὰ Ἐκβάτανα, ἢ ἀπὸ τίς ὄχθες τίς Κασπίας.

Πάνω στὶς καμήλες τοὺς εἶχαν περάσει, ἀπὸ περάσματα, τὸν Τίγρη καὶ τὸν Εὐφράτι, εἶχαν διασχίσει τὴ Νομαδικὴ ἔρημο, εἶχαν ἀκολουθήσει τὴν παραλία τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης. Ένα νέο ἄστρο τοὺς εἶχε φέροι ὡς τὴν Ἰουδαία. Εἶχαν ἔλθει γιὰ νὰ προσκυνήσουν ἕνα βασιλέα, κι’ εὗρισκαν ἕνα βρέφος, μέσα σὲ μιὰ φάτινη.

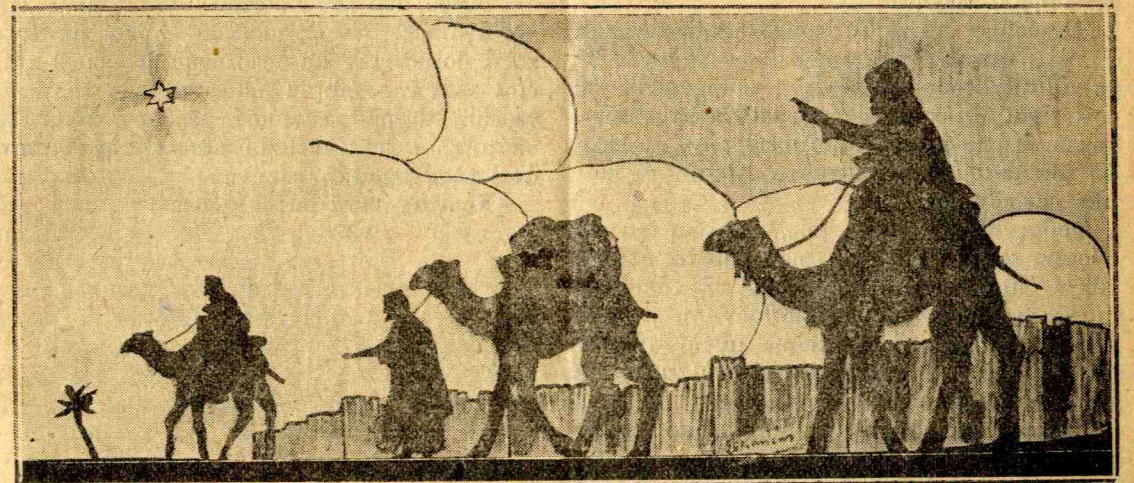
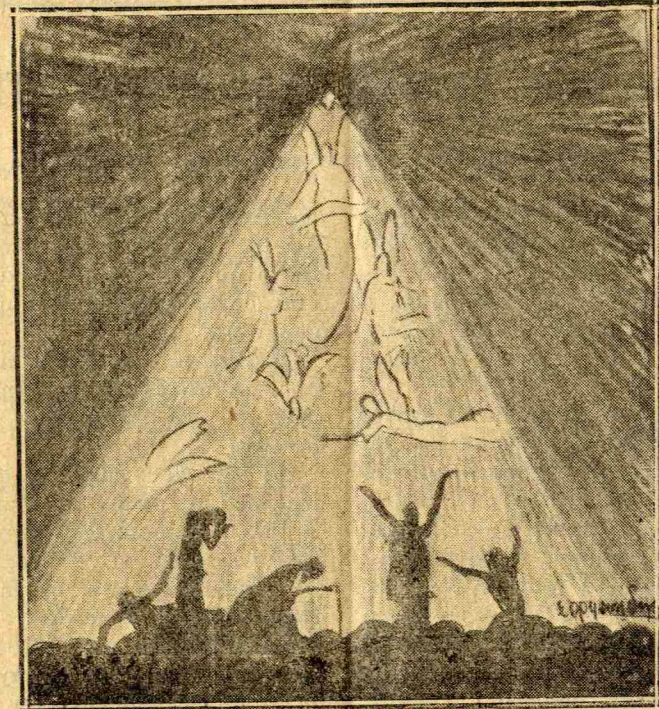
Χίλια χρόνια πρὶν ἀπ’ αὐτοὺς, μιὰ βασίλισσα εἶχε ἔλθει ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ στὴν Ἰουδαία, φέρνοντας κι’ αὐτὴ δῶρα: ἀρώματα καὶ πολύτιμα πετράδια. Βρῆκε ὁμως, καθισμένο στὸν θρόνο του, τὸν μεγαλύτερο βασιλῆα τοῦ Ἰσραὴλ κι’ εἶχε μάθει ἀπ’ αὐτὸν πράγματα, πού κανεὶς ὡς τότε δὲν τὴν εἶχε διδάξει. Καὶ οἱ Μάγοι, πού πιστευαν τὸν ἑαυτὸ τους σοφώτερο ἀπ’ τοὺς

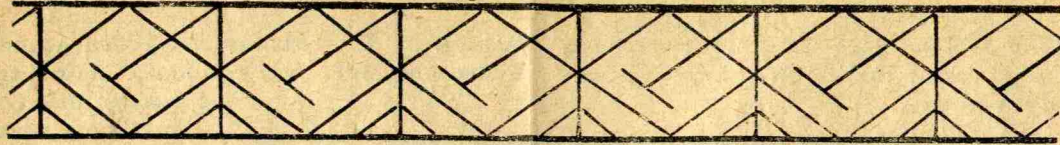
βασιλεῖς, δὲν ἐβλεπαν παρὰ ἕνα παιδάκι λίγων ἡμερῶν, ἕνα παιδάκι, πού ἐπρόκειτο, δταν θὰ μεγάλωνε, νὰ περιφρονήσῃ ὅλους τοὺς ὑλικοὺς θησαυροὺς καὶ τὴ σοφία τῆς ὕλης.

Οἱ Μάγοι, στὴν Περσία καὶ τὴν Μηδία, δὲν ἦταν βασιλεῖς, ἀλλὰ κύριοι τῶν βασιλέων ὠδηγοῦσαν ἐκείνους πού κυβερνοῦσαν τὸν λαό. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἔλθουν κι’ αὐτοὶ στὴ λατρεία τοῦ Ίησοῦ: ‘Η σοφία γονατίζει μπροστὰ στὴ φάτινη.

Γονατισμένοι πάνω στὸ χορτάρι, ντυμένοι μὲ βαρύτερους μανδύες, προσφέρουν, μαζὶ μὲ τὰ δῶρα τους, δλόκληρο τὸν ἑαυτὸ τους — αὐτοί, οἱ σοφοί, οἱ μάνεις — σὰν ἕνα ἐνέχυρο γιὰ τὴν παγκόσμια ὑποταγή...

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ J. PAPINI «Ἡ Ζωὴ τοῦ Χριστοῦ»)

“ ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ, ΔΟΞΑΣΑΤΕ!,”

Του καθηγητού του Πανεπιστημίου Κ. ΑΜΙΛΚΑ Σ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ

Μέσα εις την σκοτεινήν περίοδον πού ζούμεν, ἀκούεται καί πάλιν ἡ χαρούμενη τῶν ἀγγέλων φωνή, «Χριστός γεννᾶται», ὡς καί ἡ φωνή τοῦ μεγάλου ὑμνωδοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία μᾶς προτρώνει νά τραπώμεν εἰς δοξολογίας καί ὕμνους χαρᾶς, διὰ τὸ μέγα καί κοσμοσωτήριον γεγονός.

Ἐπὶ εἰκόσιν αἰῶνας, τὸ χαρμόσυνον γεγονός τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐχαροποίησε καί ἐθέρομανε γενεάς ὀλοκλήρους. Ἡ χριστουγεννιάτικη φιλολογία καί ποίησις, ἀπὸ τὴν νύκτα, πού ἠκούσθη ὁ ὑπέροχος ὕμνος, «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», ἕως τὰ σημερινὰ χριστουγεννιάτικα διηγήματα καί ποιήματα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, μαρτυροῦν ὀλοφάνερα, διὰ τὰ αἰσθητάματα τῆς χαρᾶς καί τῆς ἐλπίδος πού ἐδημιούργησε, σὲ τόσες ἀναρίθμητες καρδιὰς καί ψυχῆς, τὸ γεγονός τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καί ἡ ἐτησίᾳ του ἀνάμνησις.

Ἀλλὰ στή σημερινὴ ἐποχὴ, νομίζει κανεὶς πὺς ὑπάρχει κάποια δυσκολία, ἡ ὁποία μᾶς ἐμποδίζει νά ἐνθουσιασθῶμεν μετὰ τὴν ὥραιαν αὐτήν, καί βαθεῖα ἀπλοῦσαν εἰς τὴν χριστιανικὴν συνείδησιν, φωνήν!

Ὁ κόσμος διέσχεται περίοδον κρίσιμον καί, ἂν δὲν βιάφεται, ὅπως πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, μὲ αἷμα ἀνθρώπινον ἢ φάτιν τῶν νεαρῶν Ἰησοῦ, εἶναι ὅμως ἀφόρητος καί ἀποκριντικὴ ἡ σημερινὴ ἀτμόσφαιρα, ἀπότοκος τῶν συνεπειῶν τοῦ ἀπαισίου καί καταστρεπτικοῦ πολέμου τῶν ἡμερῶν μας.

Φόβος, δειλία, ζοφερότης, σκότος διὰ τὴν αὔριον, καί οἱ ἄνθρωποι, λησμονοῦντες ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι οἱ δημιουργοὶ τῆς ἀπαισίας αὐτῆς καταστάσεως, προσπαθοῦν νά μαντεύσουν καί κάποτε νά ἐκβιάσουν αὐτὴν τὴν αὔριον, ἐλπίζοντες αὐτὴν κατὰ πολὺ χειροτέρων τῆς σημερινῆς.

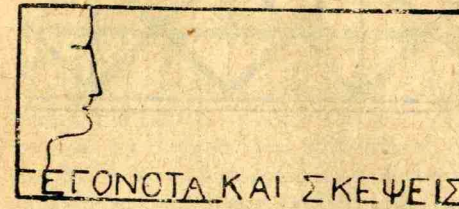
Τὸ μυστικὸν εἶναι, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν ἀπλοῦν νόμον τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ καί ἐτράπη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ τυφλοῦ καί ἀν-

τιχρίστου συμφέροντος. Ἐτσι παρεσύρθημεν ὅλοι εἰς τὸ σκότος τῆς ὕλης καί τῆς κακίας καί τὸ ἠθικὸν Κακὸν ἐνθαρουνθέν παρουσιάζεται ὠργανωμένον καί ἕτοιμον νά ἐπικρατήσῃ ὀριστικῶς.

Οἱ ἄγγελοι ὅμως ἔρχονται νά μᾶς εἰδοποιήσουν καί πάλιν, ὅτι «ἐτέθη ἡμῖν σήμερον σωτήρ» καί μᾶς προτρέπουν νά χαρῶμεν χαρὰν μεγάλην.

Θὰ τὴν ἀκούσωμεν τὴν φωνὴν αὐτῆν; Καί, σύμφωνα μετὰ αὐτήν, θὰ «διέλθωμεν», ὅπως καί αἱ ἀπλοῖκοι ποιμένες, «μέχρι Βηθλεέμ», διὰ νά διαπιστώσωμεν τὸ γεγονός; Θὰ μετακινήθωμεν, ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν τῆς ἀδικίας καί τῆς ἀπαισιοδοξίας κατάστασιν, εἰς τὴν φωτεινὴν τῆς αἰσιοδοξίας, τῆς ἀληθείας καί τῆς ἡρεμίας τῆς συνειδήσεως χώραν; Ἄν ναι, ἄς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ χαρῶμεν ἐκεῖ χαρὰν μεγάλην καί θὰ θανατώσωμεν, ὅπως οἱ ποιμένες ἐθαύμασαν εὐφρεθέντες πρὸ τῆς πραγματικότητος τῆς φάτινης. Θάρρος λοιπόν, ἀπόφασις μετακινήσεως ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς κακίας πρὸς τὸ φῶς τοῦ ἀστέρος τῆς Βηθλεέμ. Καί ὅταν, ὡς ἄλλοι μάγοι, εὑρωμεν τὸν ἄστέρα καί ὀδηγηθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ Χριστοῦ τῆς εἰρήνης καί τῆς ἀγάπης, τότε ἄς χαρῶμεν χαρὰν μεγάλην καί ἄς δοξάσωμεν καί δοξολογήσωμεν, διότι παιδίον νέον ἐγεννήθη δι' ἡμᾶς καί Χριστὸς ἐφανερώθη εἰς ἡμᾶς ἐν σαρκί, χαρίζων, ἀντὶ τοῦ σκότους τὸ φῶς, ἀντὶ τοῦ μίσους τὴν ἀγάπην, ἀντὶ τῆς ἔχθρας τὴν εἰρήνην.

«Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε».

ἰδρῶτα ἔκανε πρὸς τ' ἄπάνω, δὲν εἶχε ἄλλο ἀποτέλεσμα, παρὰ ν' αὐξήσῃ καί τὴν ἀπόστασι πού τὸν ἐχώριζε ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς πραγματικότητος, καί τὴν τραγικότητα τῆς ὀρητικῆς πτώσεως πού θὰ ἐπακολουθοῦσε.

Καὶ ὅμως, ὁ νόμος πού διέπει τίς τύχες τοῦ κόσμου θὰ πραγματοποιηθῇ, καθὼς φαίνεται, ὀλοκληρωτικῶς, ἢ καταστροφῆ θὰ φθάσῃ ὡς τὸ τέλος, γιατί λείπει ἡ γενναιότης ἐκεῖνη, στήν ἀντιμετώπισι τῆς πραγματικότητος, πού θὰ ἔδινε τὴν τόλμη ἐνός ἐκούσιου πηδήματος πρὸς τὴν Ἀλήθεια. Τελωνεϊκὰ τείχη—φάσος κύκλος—ὕψωνονται, ἀπεγνωσμένες προσπάθειες—ἐν γνώσει ἄσκοπες—καταβάλλονται, θυσίες, πού θὰ ἦταν τρέλλα καί νὰ τίς φαντασθῇ κανεὶς, πραγματοποιοῦνται, γιὰ ν' ἀναβληθῇ, γιὰ λίγο, τὸ ὀλοκληρωτικὸ γκρέμισμα. Ὁ Ἰλιγγος, μπροστὰ στὸ τρομακτικὸ ὕψος πού ἐδημιούργησε ἡ προσπάθεια αἰώνων, ἢ δειλὴ μικροψυχία, πού φοβάται νά ἰδῇ τὴν πραγματικότητα, ἐξακολουθοῦν ἀκόμη τὸν τρελλὸ ἀγῶνα πρὸς τὸν ἀνέφορο, ζητώντας ν' ἀναβάλλουν, γιὰ λίγο, τὴν καταστροφὴ, ἔστω κι' ἂν, ἔτσι, παρατείνον, ἀπλῶς, τὴν ἐποχὴ τοῦ βασιανισμοῦ καί προετοιμάζον βιαιότερη τὴν πτώσι.

Ὁ λαβύρινθος τῶν διεθνῶν οικονομικῶν σχέσεων ἔχει κάμει πραγματικότητες τοὺς μεγάλους παραλογισμούς. Τὸ χρυσάφι καί οἱ σωροὶ τῶν ἐμπορευμάτων δὲν καταφέρνουν οὔτε τὴν πείνα καί τὴν οικονομικὴ ἀθλιότητα νά διώξουν. Κράτη, πού θὰ μπορούσαν ν' ἀγοράσουν ὀλοκλήρα ἄλλα κράτη, δέρονται ἀπὸ τὸ οικονομικὸ ἀδιέξοδο καί δὲν μποροῦν νά σταματήσουν ἀπὸ τὸν κατήφορο τῆς «κρίσεως», πού κάνει νά μεγαλῶνῃ διαρκῶς ἡ τρομακτικὴ στρατιὰ τῶν πεινασμένων ἀνέργων. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νά πῇ ὅτι εἶναι ἀσφαλισμένος.

Τὶ νὰ προστατεύσῃ; Τί ἔχει; Τί εἶναι ἐκεῖνο πού ἐξασφαλίζει τὴν εὐημερία, ὅστε νά τὸ πάρῃ καί νά τὸ φυλάξῃ μέσα στήν Ἀκρόπολὶ του, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι τὴν θεὰ Νίκη; Δὲν ὑπάρχει πιά κάτι τέτοιο, ἡ εὐημερία ἔγινε κάτι ἀσύλληπτο.

Καὶ ποιὸς νὰ προστατευθῇ ἀπὸ τὴν ἀρπακτικότητα τοῦ ἀλλοῦ; Ποιὸς ἔχει; Ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐφθασε στὸ τέλος, ὅστε καταστρέφονται ἀπ' αὐτὸν — τελευταῖοι — κι' ἐκεῖνοι πού, ὡς τώρα, εἶχαν νικήσει. Ἀρχίζουν νά φαίνονται οἱ συνέπειες κάποιου νόμου, πού ἀναγκάζει καί τὸν ἀδικο νά πνιγῇ κάποτε κι' αὐτὸς μέσα στήν ἀδικία του. Καί οἱ δυνατότεροι πρόκειται νά καταντήσουν δυναστευόμενοι. Κάποιο μικρόβιο βρίσκειτα μέσα στὸ αἷμα τῆς σημερινῆς ζωῆς.

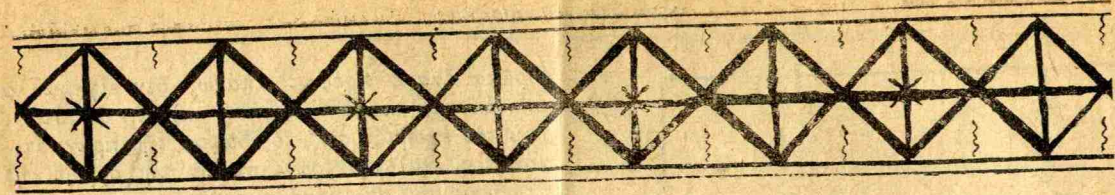
Εφθάσαμε κοντὰ σὲ κάποιο τέρμα. Εἶναι πιά φανερό ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη, τὰ συμφέροντα τοῦ συνόλου καί τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν εἶναι φαντασιοπληξίες τῶν ἠθικολόγων, πού μπορεῖ νὰ τίς πετάξῃ κανεὶς, ὑψώνοντας τὴ λατρεία τοῦ «ἐγῶ» του, ἀλλὰ εἶναι πραγματικότητες ζωντανές, μετὰ πελώρια τὴν ἀξία, ἀλλὰ καί τὴν ἐπίδρασι στή ζωῆ.

Γίνεται πιά φανερό, ὅτι ὁ ἀνέφορος τοῦ ἐγκεντρικοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι χωρὶς τέλος, δὲν μπορεῖ νά τὸν ἀκολουθῇ κανεὶς ἐπ' ἀπειρον, γιατί θὰ ἔλθῃ μιὰ στιγμὴ, πού θὰ διακοπῇ, καί, τότε πιά, ὁ ἄνθρωπος θ' ἀναγνωρίσῃ ὅτι κάθε βῆμα, πού μετὰ τόσο μόχθο καί

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νά τρομοκρατηθῇ κανεὶς, μέσα στὴ γενικὴ αὐτὴ σύγχυσι. Δὲν πρέπει νά τρομάξουμε οὔτε ἀπὸ τὴν καταστροφὴ πού ἐρχεται, ἔστω κι' ἂν θὰ εἶναι μεγάλη, οὔτε ἀπὸ τὴν γενικὴ ἀτολμία πού κατέχει τὴν ἀνθρώπιν ψυχὴ.

Τὴ μεγάλη στιγμὴ τῆς καταστροφῆς — ἀλλαγῆς θὰ τὴν ἐξυπηρετήσουν μόνο οἱ πραγματικά φύχραιμοι, ἐκεῖνοι πού, σ' ἕνα πεδὸ πλατὺ ὀπτικὸ πεδίον, θὰ ἔχουν τὸ θάρρος νά ἰδοῦν κατὰματα κι' αὐτὴ τὴν καταστροφὴν, γιατί θὰ πιστεύουν στὸν μεγάλο Προορισμὸ τοῦ Ἀνθρώπου, πού οὐκ ἔστι δὲν χάνει τὴ λάμψι του, ἀλλὰ ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὰ μεγάλα αὐτὰ δεινά.

Πράγματι. Εὐτυχῶς γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ὁ στραβὸς δρόμος, ἡ ἐπιδίωξις τοῦ κακοῦ, ἢ παρακοῆ ἀπὸ τὸ θεῖο θέλημα, ἢ «Ἀμαρτία», δὲν διαρκεῖ αἰώνια. Φθάνει στὸ ἀδιέξοδο τοῦ παραλογισμοῦ, τελειώνει κάποτε, φέρνοντας τώρα τίς συνέπειές της, ἕναν ἀφάνταστα καταθλιπτικὸ ὄγκο δυστυχίας. Ἀλλὰ—πόσο περιέργη ἀλήθεια—ἡ δυστυχία αὐτῆ, ὁ πόνος, «παιδαγωγὸς γέγονε», γιατί γαληνεύει τὰ πάθη, πού μετὰ τὸ ξανάμᾶ τους ἔφεραν τὴν κατάστασιν αὐτῆ, σφροβρίζε, κάνει τὸν ἄνθρωπο νά ἰδῇ σοβαρὰ τὴν Ἀλήθεια, ἀντὶ νὰ ξεγελᾷ τὸν ἑαυτοῦ του καί νά

«...Εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειεν αὐτὸν καὶ εὐροίεν».

Ἀγαπητοί μου,
Εἶδαμε, στὸ προηγούμενο γράμμα, πὺς ὑπάρ-
χουν νέοι, ποὺ θέλουν νὰ νομίζουν πὺς εἶναι
εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν... ἀχρηστία, στὴν
ὁποία ἔχουν καταδικάσει τοὺς ἑαυτοὺς των.
Προσπαθοῦν νὰ φαίνονται ἱκανοποιημένοι ἀπὸ
τὴν ἀδιαφορία, ποὺ δείχνουν, γιὰ ὅτι ἀνώτερο
θὰ μπορούσε ν' ἀπασχολήσει μιὰ υγιέστερη νε-
ανική ψυχὴ. Δὲν πρέπει, ὅμως νὰ ξεχνῶμε πὺς
οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς νέους μας — καί, τίς
περισσότερες φορές, μάλιστα καί ἀπ' αὐτοὺς
ἀκόμη ποὺ κάνουν τὸν ἀδιάφορο — στὸ βάθος
εἶναι ἀνήσυχτοι, γιὰ 'κεῖνο ποὺ διαισθάνονται πὺς
ὑπάρχει, μὰ ποὺ δὲν ἴπυρσαν ἢ δὲν θέλησαν
ἀκόμα νὰ τὸ ἀνακαλύθουν. Ἀπ' αὐτοὺς ὑπάρ-
χουν καὶ πολλοί, ποὺ ψάχνουν πραγματικὰ μὲ
ζῆλο καὶ μὲ εὐκρίνεια, ψηλαφώντας — σὰν νὰ
ποῦμε — μέσα στὸ σκοτάδι των, γιὰ νὰ βροῦν
ἐκεῖνο ποὺ χρειάζονται γιὰ νὰ γεμίσουν τὰ
κενὰ ποὺ νοιώθουν μέσα στὸ βάθος τῆς ψυχῆς των.

Κάθε νέος, ὅτὴν ἐποχὴ αὐτῆ τῆς ζωῆς
του, ποὺ ἀκόμα δὲν τοῦ ἔχει ἀποκαλυφθῆ τὸ
μυστήριό τῆς ζωῆς, μοιάζει μὲ ὅλους τοὺς σο-
φοὺς, ποὺ ἦλθαν μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βροῦν τὴν
ὑπέρτατη ἀλήθεια, ἐζήτησαν μὲ τὴν ἀγωνία τῆς
ἐρευνας κί' ἐφυγαν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸ μὲ τὸ
πικρὸ παράπονο, πὺς ἄδικα ἐκοπίσαν, γιὰτὶ
τὸ μυστήριό τῆς ζωῆς τοὺς ἔμεινε καὶ πάλι ἄ-
γνωστο, τόσο ἄγνωστο, ὅσο ἄγνωστο τοὺς ἦταν,
δταν ἄρχιζαν τίς ἐρευνες καὶ τίς μελέτες των.
Αὐτὴ τὴν κατάστασι εἶχε ὑπ' ὄψει ὁ Παῦλος,
δταν στὸν Ἄρειο Πάγο ἔλεγε στοὺς σοφοὺς
Ἀθηναίους, πὺς οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἐποχὴ του
ἦσαν καταδικασμένοι «ζητεῖν τὸν Κύριον, εἰ
ἄρα γε ψηλαφήσειεν αὐτὸν καὶ εὐροίεν» (Πρά

χάνεται μέσα στὴν ἐφήμερη ἠδονή.

Μέσα ἀπὸ τέτοιες «πτώσεις», περνᾷ ὁ ἄνθρω-
πος τὴ ζωὴ του, καὶ ὡς ἄτομον καὶ ὡς σύνολο.
Ἀλλὰ κί' αὐτὰ τὰ τρομακτικὰ γεγονότα εἶναι
μέσα στὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἀγάπης ἐκεῖ-
νης ποὺ ἐφορεῖ πάνω κί' ἀπὸ τὸ μικρότερο,
ἀλλὰ γι' αὐτὴν πολυαγαπημένο, πλάσματάκι,
ὅπως καὶ πάνω ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρη.
Ἐκεῖνοι ποὺ μπορούν νὰ ἰδοῦν, γιὰ μιὰ ἐστῶ

ξεις Ἀποστόλων κεφ. 17ον, στίχ. 27). Καὶ
πολλοὶ ἀπὸ σὰς, ἀγαπητοί μου φίλοι, θ' ἀνα-
καλύψατε, ἴσως, τοὺς ἑαυτοὺς σας, μέσα στὸν
σύντομον, ἀλλὰ τόσο περιεκτικὸ αὐτὸν ἀφορισμὸ.

Ὅταν περάσει αὐτὴ ἡ κρίσιμη περίοδος τῆς
ζωῆς καὶ ἡ θεῖα ἀλήθεια θὰ σὰς ἀποκαλυφθῆ,
μὲ ὅλο τὸ φωτεινὸ της μεγαλεῖο, τότε καὶ μόνον
θὰ μπορέσετε νὰ δῆτε μὲ τὰ μάτια τῆς
πραγματικότητος τὴ σημερινὴ σας κατάστασι,
ἀπ' τὴν ὁποία ἄλλοι φαίνονται, ἢ θέλουν νὰ φαί-
νονται, ἱκανοποιημένοι καὶ ἄλλοι, κάποτε, κιν-
δυνεύουν νὰ τα χάσουν καὶ ν' ἀπελπισθοῦν ἀπὸ
τὴ μάταιη ἀναζήτησι, ποὺ ἔκαμαν ἄδικα τὸσον
καιρό. Ἀκούστε τί μὰς ἔγραφε ἕνας φίλος,
ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἀπ' τὴν ἀτομικὴ
του πείρα, πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό: «Ἄν μὲ βα-
ρύνῃ ἕνα πολὺ κακὸ παρελθόν, τὸ μεγαλύτερο
μέρος τοῦ παθητικοῦ του τὸ καταλαμβάνει ἕνα
ἐπιπόλαιον, ὅσον καὶ ἄσπονδον μῖσος κατὰ τῆς
Ἐκκλησίας μου, τοῦτο δὲ προήρχετο ἀπὸ
πολλὰ καὶ διάφορα αἰτία, ἀλλά, κυρίως, ἀπὸ
τὸ ὅτι δὲν κατόρθωσα, ζῶν μακριὰ ἀπὸ τὴν
οὐσίαν τῆς Ἐκκλησίας, νὰ καταλάβω μερικὰ
πράγματα. Συμπαρομαρτούσης λοιπὸν καὶ ὅλι-
γης νεανικῆς ἐπαναστατικότητος καὶ κάμψσης
φιλολογικῆς ἐπιπολαιότητος, ἀλλὰ περισσότερον
πολλοῦ ὀλισμοῦ στὴν σκέψι καὶ τὴν ἀντι-
μετώπισι τῶν προβλημάτων, εἶχα κατορθώσει
ν' ἀπομακρυνθῶ ὁλότελα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία,
μένεα πνέων ἐναντίον πάντων. Τίνων; Ἐκεῖ-
νων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγνώριζα. Καὶ ἐκείνων, τὰ
ὁποῖα δὲν ἐκαταλάβαινα. Καὶ ἐκείνων, περὶ τῶν
ὁποίων (προσέξατέ το αὐτό!) κανεῖς δὲν μὲ διε-
φώτισε ἐκείνην τὴν ἐποχὴν περισσότερον» ὁλοι
μὲ φράσεις μόνον καὶ νευρικότητες ἐξεδήλωναν

στιγμὴ, τὸ μάκρος τοῦ ἀνθρώπινου προορισμοῦ,
τὴν πορεία του μέσα ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, θὰ ἰδοῦν
νὰ πετᾷ, πάνω ἀπ' ὅλες τίς τραγικότητες καὶ
τὲς ἀπαισιοδοξίας τοῦ ἐφήμερου, κάποια ὀλό-
χαρη αἰσιοδοξία καὶ θὰ νοιώσουν νὰ τοὺς ἐμ-
ψυχώνῃ μιὰ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη γιὰ τὸ
μέλλον, γιὰτὶ θὰ τοὺς ἀγγίξῃ τὴν ψυχὴ κάποιο
μήνυμα, σὰν ἐκεῖνο ποὺ ἀκούσαν οἱ φτωχοὶ βο-
σκοί, τὴν νύχτα τῶν Χριστουγέννων ...

τὸν θυμὸν των καὶ διερρήγνυον τὰ ἱμά-
τιά των...»

Ὄστε; Αὐτὴ ἡ κατάστασις τῆς νεανικῆς ἡλι-
κίας, ποὺ ψάχνει χωρὶς ὁδηγόν, χωρὶς φῶς,
ἤμπορεῖ νὰ ὁδηγήσῃ καὶ στὴν πλάνη, σὲ πλάνη
οἰκτρά, γιὰ τὴν ὁποία ἔπειτα ὁ ἄνθρωπος μετα-
νοιώσει πικρά, δταν τοῦ δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ
μάθῃ τὴν ἀλήθεια. Αὐτὸ ποὺ συνέβη στὸν φίλο
μου αὐτόν, συμβαίνει, ἀπλοῦστατα, — καὶ τὸ
ξέρω αὐτὸ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἀτομικὲς κουβέντες
μὲ νέους — μὲ ὅλους τοὺς νέους, ποὺ σὲ μιὰ
ὄρισμένη στιγμὴ βλέπουν τὸν ἑαυτὸ των
ἐξῶ ἀπὸ ὅτι τὸ περιβάλλον των δέχεται ὡς
ἱερὸν καὶ ἐπιβεβλημένον. Καὶ τοῦτο δὲν προ-
έρχεται — ὅπως πιστεύουν μερικοὶ — μόνον ἀπὸ
τὴν τάσι ποὺ ἔχουν οἱ νέοι νὰ ἐλευθερωθοῦν
ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ περιβάλλοντός των, ἀλλὰ καὶ
ἀπὸ τὴν εὐγενῆ φιλοδοξία νὰ σχηματίσῃ
μόνοι των δικῆς των πεποιθήσεις, φιλοδοξία
ποῦ, τίς περισσότερες φορές, οἱ γερνότεροι
δὲν καταλαβαίνουμε καὶ δὲν εἴμαστε σὲ θέσι νὰ
βοηθήσωμε, γιὰτί, συνήθως, τὴν παρεξηγοῦμε.
Ἀλλὰ εἶναι ἀπὸ τὰ ἀδύνατα μιὰ ἔρευνα, ποὺ
γίνεται μὲ εὐκρίνεια καὶ μὲ πραγματικὴ
ἀγάπῃ στὴν ἀλήθεια καὶ ποὺ βγαίνει ἀπ' τὴν
ἀληθινὴ ἀνάγκη ψυχῆς ποὺ πονεῖ πραγματικὰ
γιὰ τὸ κακὸ ποὺ νοιώθει, εἶναι ἀπὸ τὰ ἀδύνατα
ἢ ἔρευνα αὐτὴ νὰ μὴ φθάσῃ σ' ἕνα τέλος ἱκα-
νοποιητικὸ. Τέτοια ἦταν ἡ τραγικὴ περίπτωσις
τοῦ Παύλου, ποῦ, πρὶν γίνῃ Ἀπόστολος, ἦταν
διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀπὸ τὴν πεποι-
θησι πὺς ἔτσι ἔκανε τὸ καθήκόν του καὶ ἐξυ-
πηρετοῦσε τὸ πραγματικὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους
του καὶ τὸ ἀληθινὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἦταν
μιὰ πλάνη ἀπὸ καλῆ διάθεσι, ποὺ δὲν μπό-
ρεσε νὰ βαστάξῃ πολὺ. Ἡ ἀλήθεια ἐπὶ τέλους
τοῦ ἀπεκαλύφθη, ὅπως θαυμάσια τὸ διηγοῦν-
ται αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὁ ἴδιος
πολλῆς φορές, σὲ ὀμιλίες του καὶ σὲ ἐπιστολές
του, μὲ ὅλη τὴν εὐκρίνεια τὸ ὁμολογεῖ.

Γιὰ τὸν καθένα μας ὑπάρχει καὶ μιὰ «ὁδὸς
τῆς Δαμασκῶ», ποὺ τὴν ἀκολουθοῦμε τυ-
φλά, μέχρις ὅτου ἡ ἀλήθεια λάμψῃ στὴν ψυχὴ
μας μὲ τὸ ὑπερκόσμιον φῶς, ποὺ μὰς δείχνει
τὸν προορισμὸ μας. Φθάνει νὰ εἴμεθα εὐκρί-
νεῖς!

Ἀλλὰ προσέξετε, ἀγαπητοί μου, ἕνα ἄλλο
σημεῖο, ποὺ θίγει ὁ φίλος μας, στὸ κομ-
μάτι τῆς ἐπιστολῆς του, ποὺ σὰς ἀνέφερα παρα-
πάνω. Εἶναι μιὰ λεπτομέρεια, ποὺ ἔχει μεγάλη
σημασία γιὰ τὸ θέμα μας. «Δὲν κατόρθωσα
— λέγει — ζῶν μακριὰ ἀπὸ τὴν οὐσίαν τῆς
Ἐκκλησίας, νὰ καταλάβω μερικὰ πράγματα...

... μένεα πνέων ἐναντίον... ἐκείνων, τὰ ὁποῖα
δὲν ἐγνώριζα καὶ ἐκείνων, περὶ τῶν ὁποίων
(προσέξατέ το αὐτὸ) κανεῖς δὲν μὲ διεφώτισε
ἐκείνην τὴν ἐποχὴν...» Ἐδῶ γίνεται ἕνας «φαῦ-
λος κύκλος». Δὲν καταλαβαίνει κανεῖς ἕνα
πράγμα, γιὰτὶ ζῆ μακριὰ ἀπ' τὴν οὐσίαν του
καὶ ζῆ μακριὰ καὶ τὸ μισεῖ, γιὰτὶ δὲν τὸ
καταλαβαίνει. Καὶ γιὰτὶ ὄλα αὐτὰ; Γιατὶ λεί-
πει ὁ ἀπαιτούμενος διαφωτισμὸς καί, ὅσοδήποτε
καλῆ διάθεσι καὶ ἂν ἔχῃ κανεῖς, πρέπει νὰ του
δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ διαφωτισθῇ. Καὶ εἶναι
ἀλήθεια πὺς οἱ νέοι μας ἔχουν... μεσάνυχτα,
ὅσον ἀφορᾷ τὴ χριστιανικὴ ζωὴ καὶ τὴ δό-
ναμι, ποὺ αὐτὴ δίνει στὴν ἀντιμετώπισι τῶν
ὕψηλοτέρων καὶ τῶν σοβαροτέρων προβλημά-
των, ποὺ ἀπασχολοῦν τῶν νέων μας τίς ψυχές.
Καὶ μιλοῦν, συνήθως, γιὰ πράγματα ποὺ δὲν
ξέρουν καὶ καταδικάζουν συστήματα, ποὺ τά-
χουν ἀκούσει παρεξηγημένα καὶ διαστρεβλω-
μένα ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Χριστιανισμοῦ.
Παίρνουν τίς παρεξηγήσεις γιὰ ἀλήθειες καὶ τίς
παρεκτροπές γιὰ κανόνες καὶ... κρίνουν, καὶ...
καταδικάζουν, καὶ... ἀρνούται... τί; Ὅτι ἀκρι-
βῶς δὲν ξέρουν, γιὰτὶ τὸ ἔχουν πάρει ἀπὸ
παρὰ πολὺ θολὴ πηγὴ.

Ἡ ἱστορία τῶν σοφῶν τῆς Ἀνατολῆς, ποὺ
εἶχαν ἀνάγκη ἀπ' τὸ ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ, γιὰ
νὰ βροῦν ὅτι ζητοῦσε ἡ σοφία των ἀπὸ αἰῶνες,
εἶναι ἕνας πολὺ ὄμορφος συμβολισμὸς, γιὰ ὅλες
τίς ψυχές ποὺ θέλουν καὶ ποὺ πονοῦν γιὰ νὰ
βροῦν τὴν ἀλήθεια. Αὐτὴ δὲν βρίσκεται παρὰ
μονάχα κάτω ἀπ' τὸ φῶς ποὺ ἡ ἴδια ἡ πηγὴ
τῆς ἀλήθειας, αὐτὸς ὁ Θεός, ἐστειλε στὸν κόσμον,
γιὰ νὰ μὰς ὁδηγήσῃ στὴν ἀλήθεια, ποὺ θὰ μὰς
δώσῃ τὴν αἰώνια λύτρωσι, ποὺ θέλει ἡ ἀνθρώ-
πινη ψυχὴ. Καὶ δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἀλήθεια,
παρὰ μέσα ἀκριβῶς σὲ μερικὰ πράγματα, ποὺ
ἡ νεανικὴ ἀλαζονεία τὰ βλέπει πολὺ μικρὰ καὶ
πολὺ ταπεινὰ γιὰ ν' ἀποσχοληθῇ μ' αὐτὰ.
Μέσα σ' ἕνα σπῆλαιο — σταῦλο, ἀπάνω σὲ μιὰ
φάτνη, ἕνα μωρουδάκι, ποῦ, φασιωμένο μέσα σὲ
μερικὰ κουρελάκια, κλαυθμηρίζει ἀπ' τὸ κρῦο,
καὶ δυῶ... ἄλογα, μὰ ἡμερὰ καὶ ταπεινὰ, ζῶα
προσπαθοῦν, μὲ τὸν ἀχνὸ τῆς ἀναπνοῆς των,
νὰ τὸ ζεστάνουν. Δὲν ὑπάρχει κανένας ἄλλος
δρόμος νὰ ὁδηγῇ πρὸς τὴν ἀλήθεια, ἔκτος ἀπ'
τὴν ταπεινώσι καὶ δὲν γίνεται κανένας κάτο-
χος τῆς ὑπερτάτης σοφίας, ποὺ δίνει μόνον ὁ
Χριστός, παρὰ μονάχα ἀπ' οὐ πεισθῇ πὺς δὲν
ξέρει τίποτε καὶ σκύψῃ ταπεινὰ ἔμπροστὰ στὴ
φτωχικὴ του φάτνη...

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡ ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ του J. FROHNMEYER

Όταν ακόμη ο πάτερ Βερνάρδος ζούσε μέσα στον κόσμο, αγαπούσε τα όμορφα και άπαλά ρούχα, καμάρωνε με τη φορεσιά του, που λαμποκοπούσε, και, ακόμη περισσότερο, με την κομψή εμφάνισή του και τα γαλανά, αστραφτερά μάτια του.

Όταν όμως πήγε στην έρημιά κι' έχτισε ένα μικρό, απλό, καλύδι, πέταξε τη φανταχτερή φορεσιά του και τ' άπαλά ρούχα του, φόρεσε ένα σκληρό, τρίχινο, ράσο κι' άφησε τα γένηια του να μακραίνουν και ν' άγριεύουν.

Κι' εκεί που έσκυβε, ακούραστος, για να μαζεύη βότανα, μανιτάρια και καρπούς, καμπούριασε, με τον καιρό, το κορμί του, και τα μάτια του, που δεν άτένιζαν πιά στα μάκρη για άγριες και ήδονικές περιπέτειες, έχασαν την αστραφτερή τους φλόγα. Έδιναν όμως ακόμη άρκετό φώς, κάτι πράο και θερμό, που έβγαίνε σαν από μεγάλο βάθος.

Τα παιδιά τον αγαπούσαν. Όταν έδλεπαν να βγαίνη, μέσ' απ' τα δέντρα του δάσους, το καφετί ράσο του, φώναζαν:

— Πάτερ Βερνάρδε, Πάτερ Βερνάρδε! κι' έτρεχαν κοντά του. Γιατί δεν ήξερε μόνο τα καλύτερα μέρη, όπου μπορούσε να βρη κανείς καρπούς, ήξερε και τις πειδι όμορφες ιστορίες.

Με τους μεγάλους ήταν ντροπαλός και λιγόλογος, τόσο που μερικοί τον θεωρούσαν ιδιότροπο και «πτωχόν τῷ πνεύματι». Όταν όμως μιλούσε με τα παιδιά, γλυτρούσαν τα λόγια εύκολα και χαρούμενα απ' το στόμα του, σαν το κελάδημα του μικρού πουλιού, που φώλιαζε δίπλα στο καλύδι του.

Τους διηγόταν για το ποντικάκι, που τους κτυπούσε με τα γυαλιστερά μάτια του από την τρύπα, για το χρυσοπράσινο σκαθάρι, που έτρεχε πάνω στον έξοχικό δρόμο, για την άράχνη και το μεταξένιο, λεπτό, ύφαντό της. Ήξευρε, γιατί του ενός πουλιού ήταν τ' αυγά πιτσιλωτά και του άλλου είχαν ανοιχτό μπλε χρώμα. Αλλά, πιδ ευχάριστα απ' όλα, διηγόταν για τα μικρούλικά, πονηρά, μερμήγκια, που τρέχουν ακούραστα δώ κι' εκεί κι' ύπο-

τάσσονται όλα σε μιá μεγάλη και κυρίαρχη θέληση. Σε τίποτε άλλο δεν εύρισκε ο Πάτερ Βερνάρδος έκδηλωμένη τόσα καθαρά τη Θεία Σοφία, όσο στα μερμήγκια. Μπορούσε να κάθεται ώρες όλόκληρες και να παρακολουθῆ τις κινήσεις τους, σκεπτικός κι' έκστατικός.

Ακόμη και για τα λουλούδια ο Πάτερ Βερνάρδος ήξευρε να λήη ιστορίες. Ήταν γι' αυτόν κάτι που κήρυττε την αγάπη του Θεού: Τότε, πριν από πολλές χιλιάδες χρόνια, όταν ο Άδάμ και η Εύα, διωγμένοι από τον Παράδεισο, πάτησαν με δάκρυα και λυγμούς το σκληρό χωράφι, πρόσταξε ο Θεός τον άνεμο να πάρη λίγους σπόρους απ' τα λουλούδια του Παραδείσου και να τους ρίξη στο σκληρό χωράφι, για να μείνη στους βιωγμένους μιá μακρονή άνταύγεια από το φώς της αγάπης του. «Έτσι είναι!» έλεγε ο Πάτερ Βερνάρδος. «Γι' αυτό κι' η μυρουδιά των λουλουδιών μās φέρνει νοσταλγία για τον Κήπο εκείνο, που δεν τον είδαμε ποτέ, κι' όμως τον έχουμε μεσ' την ψυχή μας».

Πειδι θερμά όμως έλαμπε η φλόγα στα μάτια του Πάτερ Βερνάρδου, όταν μιλούσε για τα παιδικά χρόνια του Χριστού, για το λεπτοκαμωμένο κι' όμορφο αγόρι απ' τη Ναζαρέτ, που αγαπούσε όλους, που υπηρέτησε πιστά κι' υπάκουα τους γονείς του, που δεν φάνηκε ποτέ άσπλαγχο, ποτέ υπερήφανο, ποτέ δειλό.

Τα παιδιά παραξενευόντουσαν για κείνο τ' αγόρι, παραξενευόντουσαν και για τα μάτια του Πάτερ Βερνάρδου, κι' όταν έφευγαν τους φαινόταν πως κάτι μυστηριακό πήγαινε μαζύ τους, μαλάκωνε τη διαπεραστική λαλιά τους και γέμιζε από αγάπη τη σκληρή τους σκέψη.

Κάποτε, ενώ μιλούσε ο Πάτερ Βερνάρδος με τα παιδιά, μιá ραγδαία βροχή τους ανάγκασε όλους να καταφύγουν στην καλύδα. Τα παιδιά κύτταζαν περίεργα τριγύρω. Μά δεν είχαν να δουν και πολλά πράγματα: Ένα στρώμα, ένα σαμνί, ένα τραπέζι κι' ένα τζάκι, μ' ένα σωρό από ξύλα, στοιβαγμένα κοντά του. Τα παιδιά κύτταζαν, πότε τ' να πότε τ' άλλο, κι' ύστερα γύριζαν στο παράθυρο, δλέπωντας τη

βροχή, που έδερνε τα χοντρά φύλλα. Τότε ένα μικρό αγόρι ανακάλυψε κοντά στο παράθυρο ένα βαθούλωμα στον ανώμαλο τοίχο, και μέσα του ένα εικόνησμα της Θεοτόκου, που κρατούσε στα χέρια της τον μικρό Χριστό. Ήταν το μόνο πράγμα αξίας, που πήρε μαζί του, ο Πάτερ Βερνάρδος, απ' την πρώτη του πλούσια ζωή.

— Άχ! κυτάξτε εδώ, είπε το αγόρι, κι' έδειξε με το δάχτυλό του το βαθούλωμα. Γρήγορα γύρισαν όλα τα κεφαλάκια προς τον τοίχο και λόγια θαυμασμού άκούστηκαν γύρω απ' το λεπτό εικόνησμα. Μά ξαφνικά άντηχησε μιá λυπητερή φωνούλα:

— Άχ! ο φτωχός Χριστούλης! Ουτ' ένα πουκαμισάκι δεν έχει άπάνω του. Είναι γυμνός και τόσο φτωχός!

Σχεδόν άποδοκιμαστικά κύταξαν τα παιδιά τον Πάτερ Βερνάρδο. Μά ένα κοριτσάκι τα παρηγόρησε:

Δεν θά κρυώνη πειδι. Κυτάξτε! Η μητέρα του έχει ένα μακρύ, ζεστό φόρεμα. Έτσι μπορεί καλά να σκεπάση το αγοράκι της.

Συμφώνησαν και τ' άλλα μαζύ της, ίκανοποιημένα και χαλαρωμένα, κι' επειδή τώρα πιά η βροχή έπεφε πιγανά πάνω στα φύλλα, βιάστηκαν ν' αποχαιρετήσουν τον Πάτερ Βερνάρδο και πήδησαν έξω, στο ύπαιθρο.

**

Ο Πάτερ Βερνάρδος έμεινε μόνος στο καλύδι του και κύταξε έξεταστικά την Παναγία, σαν να την έδλεπε για πρώτη φορά. Τα μάτια του σκέπαζε τώρα, σιγά σιγά, μιá βουδή λύπη. «Γυμνός και φτωχός», αναστέναξε και κύταξε ντροπιασμένος το ράσο του, από πόν' ως κάτω. Του φαινόταν, ότι το μωρουδάκι κινούσε τα όμορφοπλασμένα χεράκια του κι' ανατριχίαζε από τον κρύο άερα, που σφύριζε μεσ' τη χαραμάδα του παραθύρου του.

Έκλεισε το ξώφυλλο κι' άναψε το τζάκι. Όταν οι φλόγες άναπήδησαν, η αναλαμπή τους έπαιζε τόσο παράξενα πάνω στο εικόνησμα, ώστε του φαινόταν, ότι η Θεοτόκος άπλωνε λίγο προς τα έμπρός τα χέρια της και τον παρακαλούσε να σκεπάση και να ζεστάνη το γυμνό αγοράκι της, που έτρεμε.

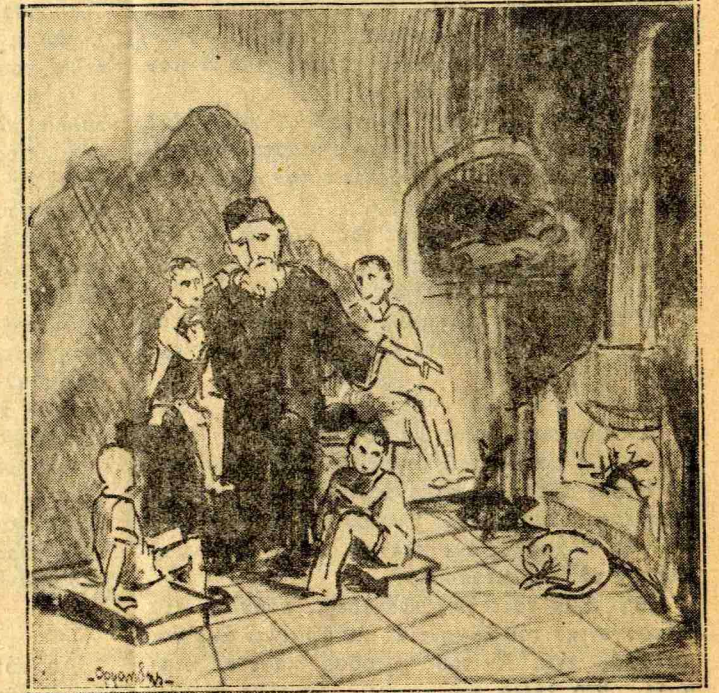
Αναστέναξε και πάλι ο Πάτερ Βερνάρδος

κι' όταν έπесе να κοιμηθῆ, δεν θέλησε να σκεπαστῆ με το χοντρό μάλλινο σκέπασμα. Πως μπορούσε να ζεσταθῆ, αφού το Θείο Βρέφος βρισκόταν μέσ' στο κρύο και τον άερα!

Πολλή ώρα έμεινε ξύπνιος: ύστερα βυθίστηκε σ' ένα παράξενο όνειρο, πειδι ζωντανό από κάθε πραγματικότητα της ζωής του...

**

Στο μισοσκόταδο περνούσε μέσα από ένα

Ο πάτερ Βερνάρδος ήξερε να λήη ιστορίες...

λειβάδι, γεμάτο από χνουδωτά μπουμπούκια.... Στο δρόμο που πήγαινε, απ' τ' αντίθετο μέρος, έρχόταν μιá γυναίκα, που κρατούσ' ένα αγοράκι στα χέρια της.

— «Μαμά!», φώναξ' εκείνο με καθαρή φωνούλα, «κύτα! το λειβάδι είναι γεμάτο από φωτάκια: Μά γιατί δεν φωτίζουν; Πές τους, μαμά, ότι πρέπει να φωτίζουν».

— Πές τους έσύ, μικρό μου! είπε με χαμόγελο η γυναίκα.

Τότε γύρισε το αγοράκι της προς το λειβάδι κι' είπε παρακλητικά:

— «Δεν θέλετε να φωτίσετε, όμορφα φωτάκια;» Και νά! οι χιλιάδες τα μπουμπούκια

άρχισαν να δίνουν ένα γλυκό, άσπρο, φως.

Ο Πάτερ Βερνάρδος στάθηκε, για να χορτάσουν τα μάτια του το θαύμα. Μά ξαφνικά τον έπιασε ένας φόβος: κοντά του αντήχησαν βήματα κι' ακούστηκε πάλι ή φωνούλα:

— «Κάνει κρύο, κρυώνω, μαμά μου!»

Ο Πάτερ Βερνάρδος σήκωσε τα μάτια του κι' είδε πώς ή γυναίκα ήταν ή μητέρα του Χριστού, χαριτωμένη κι' ώραία, όπως στεκόταν και στο εικόνοισμά του. Έσφιγγε πάνω της το γυμνό αγοράκι της, προσπαθώντας να το σκεπάσει με την άκρη του πανωφοριού της. Μά ή φωνούλα είπε παραπονιάρικα:

— Δέν μ' αγαπάει κανείς τόσο, για να μου χαρίσει ένα πουκαμισάκι; »

Τ' άκουσε ο Πάτερ Βερνάρδος και πήγε προς το μέρος του. Γονάτισε μπροστά του και, με φωνή που έτρεμε, ψιθύρισε συγκεχυμένα λόγια αγάπης κι' εδλάδεια.

Όταν σήκωσε τα μάτια του, για να κυτάξει το παιδί, είδε το προσωπάκι του ν' ακτινοβολή κι' ένα θεϊκό φως να το φωτίζει...

Τόση εδτυχία πλημμύρισε την καρδιά του Πάτερ Βερνάρδου, ώστε έχασε τις αισθήσεις...

* *

Δέν μπορούσε όμως να σδυστή απ' την καρδιά του ή εικόνα του αγοράιού, που κρύωνε. — Ήθελε αυτός, ο Πάτερ Βερνάρδος, να του χαρίσει ένα πουκαμισάκι. Ένα ρουχαλάκι μαλακό, σά χνουδι απαλό, όχι σκληρό σαν κι' αυτά που φορούν τα χωριατόπουλα.

Θυμήθηκε τότε τις ύφάντρες, πουχαν στο πατρογονικό του άρχοντικό κι' ύφαιναν ακριβά, μαλακά, λινά. Άν τους ζητούσε κανένα κομμάτι; Στά χέρια του παιδιού του είχε αφήσει όλη του την περιουσία και του είχε ζητήσει να τον θεωρούν στο έβξ, αυτός κι' όλοι οι γνωστοί του, για πεθαμένο. Έτσι δέν μπορούσε τώρα να παρουσιαστή όπως ήταν πριν, αλλά μόνο σαν ένας φτωχός, περιφρονημένος, έρημίτης.

Έκοψε ένα σκληρό και ροζάρικο ραβδί, πήρε το δρόμο κι' έφτασε στην παληά του πατρίδα. Στάθηκε ταπεινά στην αυλή και περίμενε να φανή ο αφέντης». Όταν τον είδε και του είπε την παράκλησί του, γέλασε ο περήφανος έιρωνικά:

— «Σέ κέντησε ή περηφάνεια, γερο-τρελλέ! Τί θα το κάμης το μαλακό λινό; Ή έχεις την ιδέα, ότι το ράσο δέν δίνει ισχύ στην λαμπρή μορφή σου, ώστε ζητάς και πράγματα αξίας;

Τεντώθηκε τότε ο Πάτερ Βερνάρδος, για να κυτάξει τον περήφανο γιοιό του κατ'εθεταν στα μάτια. Και του φάνηκε, πώς είδε τον ίδιο τον εαυτό του, σαν να έδλεπε μέσ' από μαγικό καθρέφτη την ίδια του την εικόνα, όπως ήταν πριν από πολλά χρόνια. Ντροπή και συντριβή ξεχείλισαν την καρδιά του και τον έσπρωξαν να γυρίσει πίσω στην ταπεινή καμπουριασμένη κορμοστασιά του.

Όχι! Δέν θ' άφηνε να ύφάνουν το πουκαμισάκι από τή λάμψη της πρώτης του ζωής... Άπορούσε μόνος του για την άνόητη σκέψι του. Σιγά-σιγά πήρε το δρόμο για να γυρίσει στο κελλί του.

Ο άνεμος κυνηγούσε κίτρινα και κοκκινωπά φύλλα πάνω στα λειβάδια κι' άφινε, πότε-πότε, να γλυστρούν μέσ' απ' τον άέρα αναρίθμητες διάφανες κλωστές. Μιά έπεσε πάνω στο μανίκι του ράσου του.

«Άπ' αυτές, χωρίς άλλο, μπορεί να γίνει ένα απαλό πουκαμισάκι», ψιθύρισε ο Πάτερ Βερνάρδος.

Κι' άρχισε να τρέχει, να τεντώνεται, να πηδά, κυνηγώντας μέσ' στα χωράφια τις διάφανες μικρές κλωστές. Σκόνταφτε, παραπατούσε, όσο όμως κι' αν κουραζόταν, οι κλωστές δέν μπορούσαν να πιαστούν, ή, κι' αν τις έπιανε, έλυωναν μέσα στα σκληρά του δάκτυλα.

Τέλος παραιτήθηκε απ' αυτό το άκαρπο κυνηγητό και κάθησε, κουρασμένος, σε μιá πέτρα. Ένα οδράνιο νήμα δέν μπορούν ποτέ να τ' άγγίξουν ανθρώπινα χέρια....

* *

Άπ' αυτή την ήμέρα έδλεπες τον Πάτερ Βερνάρδο ανήσυχο να γυρίζει και να φάχνη. Πήγαινε συχνότερα στο χωριό κι' όπου άκουγε κανέναν άργαλειό να δουλεύη, έμπαινε μέσα και δοκίμαζε την κλωστή. Μά κάθε φορά κουνούσε το κεφάλι του κι' έβγαινε περιλυπος. Κι' έλεγαν οι άνθρωποι:

— «Όλο και πειδ παράξενος γίνεται, ο φτωχός!».

Μά τα παιδιά κρεμόντουσαν απ' το στόμα του όσο ποτέ άλλοτε, γιατί ποτέ ο Πάτερ Βερνάρδος δέν είχε είπη τόσο έξοχες ιστορίες. Και δέν ήταν καθόλου παράξενος: Ή σκέψι του, που ζητούσε κάτι απαλό και ωμορφο, έκανε να κυλούν απ' το στόμα του άπαλά λόγια και ωμορφες εικόνες. Έτσι ύφωσε, γύρω απ' τις άθώες, άγνες, ψυχές των παιδιών, ένα προστατευτικό τείχος από καλές σκέψεις.

Όταν το χιόνι στρώθηκε τόσο παχύ, που με

κόπο ο Πάτερ Βερνάρδος άνοιγε δρόμο, δέν μπορούσαν να πάνε πειά στην καλύβα του τα παιδιά. Μόνο μιá φορά, μιá νύχτα, του φάνηκε πώς άκουσε ένα σιγαλό χτύπημα στην πόρτα. Πήγε κι' άνοιξε κι' είδε μ' έκπληξι ένα παράξενο πλήθος, που περνούσε μπρός απ' το κελλί του: Ήταν όλο από παιδιά, ντυμένα με λεπτά μεταξένια πουκαμισάκια, που χαμογέλοσαν στον Πάτερ Βερνάρδο και φώναζαν: «Ευχαριστούμε, ευχαριστούμε!» Ήταν τόσο γλυκές οι φωνούλες τους, ώστε δύο δάκρυα κύλησαν στην γενειάδα του... Μά το χαριτωμένο αγοράκι δέν ήταν μέσα στο πλήθος των μικρών.

Τήν άγια νύχτα των Χριστουγέννων, ο Πάτερ Βερνάρδος, άκουμπώντας στο ραβδί του, στεκόταν πάνω σ' ένα λόφο. Ο ούρανός από πάνω του ήταν μαύρος σαν πίσσα, αλλά ή πεδιάδα, μπροστά στα πόδια του, ήταν σαν με χιλιάδες άστρα σπαρμένη. Φαινόταν σαν ο ίδιος ο Θεός ναχε πάρει τ' άστρα απ' τον ούρανό και να τα σκόρπισε πάνω στην γή. Τόν ξύπνησε όμως απ' τή βέμβη του πάλι το παληό του όνειρο, ο παληός του πόθος, και τον έσπρωξε να γυρίσει και να κατεβή στο δάσος, προς τα κάτω.

Μά ξαφνικά στάθηκε κι' άφουγκράστηκε... Μήπως νόμισε, πώς έφτασε καμμιá νότα απ' τους ούρανόους χορούς ως τή γή, άπόψε, την νύχτα αυτή των θαυμάτων; Καθώς άφουγκραζόταν, άκούστηκε πάλι ή φωνή κι' ο Πάτερ Βερνάρδος κατάλαβε πώς ήταν παιδιάτικο κλάμμα. Κουρασμένος, τρικλίζοντας μεσ' στο χιόνι πούφτανε ως το γόνατο, άκολούθησε τή διεύθυνσι της φωνής: «Όλο κι' από πειδ κοντά άκουγόταν το κλάμμα: κάποτε ο Πάτερ Βερνάρδος φώναζε:

— «Έ! που είσαι σύ, χαμένο παιδάκι!».

— «Έδω, Πάτερ Βερνάρδε, έδω!».

Τώρα πήγαιναν ψηλαφιστά ο ένας προς τον άλλο και σε λίγο ο Πάτερ Βερνάρδος κρατούσε στα χέρια του ένα κοριτσάκι, που το είχε γνωρίσει απ' τή φωνή του, και το παρηγορούσε. Το μικρό έπαψε το κλάμμα και διηγήθηκε, πώς τ'όστειλαν για ένα θέλημα στο γειτονικό χωριό, πώς το πρόφτασε ή νύχτα, έχασε τον δρόμο και κινδύνευε να παγώσει μέσα στο χιόνι.

Ο Πάτερ Βερνάρδος έσφιξε το παιδί περισ-

σότερο άπάνω στην καρδιά του και το ύπε:

— Γρήγορα θα ζεσταθής, πουλάκι μου. Θα σε πάω στην μαμά και στον μπαμπά σου, στ' άδέρφια σου, μέσα στο ζεστό σπιτάκι σας, δίπλα στην ρωτιά. Τάχυνε το δήμα, αλλά σε λιγάκι το κοριτσάκι τον βώτησε: «Πάτερ Βερνάρδε, δέν θα είμαστε γρήγορα σπίτι μας;»

— «Γρήγορα, πουλάκι μου, γρήγορα!» ξανάπε ο Πάτερ Βερνάρδος και προσπάθησε να κάνη μεγαλύτερα δήματα. Ποτέ δέν το ύχε φα-

Σε λίγο κρατούσε στα χέρια του ένα κοριτσάκι.

νή τόσο μεγάλο κι' άτέλειωτο το δάσος, όσο σήμερα. Το σκοτάδι κρεμόταν μεσ' απ' τα κλαδιά, σαν κάτι χειροπιαστό. Ή παγωνιά ανέβαινε σιγά-σιγά και του περόνιαζε το κορμί, ή κούραση φαινόταν ν' άκουμπάη το θαρύτης χέρι άπάνω στο κεφάλι του. Το κοριτσάκι, που ήταν τόσο μικρό και λεπτοκαμωμένο, του φαινόταν άδάσταχο δάρος.

Το δήμα του Πάτερ Βερνάρδου γινόταν όλο ένα και άργότερο. Ή καρδιά του χτυπούσε βαρειά σά σφυρί. Άρχισε να τρέμη και τέλος στάθηκε, άφησε τή μικρή να γλυστρήσει ως χάμο κι' είπε:

— «Πρέπει να ξανασάνω λίγο...»

Το κοριτσάκι έκαμε μερικά δήματα στο πλευρό του και φώναξε:

— «Έδω μπορείς να καθήσης, Πάτερ Βερ-

νάρδε· πάρε με όμως στα χέρια σου, κάνει τόσο κρύο!».

Ο Πάτερ Βερνάρδος κάθισε στη ρίζα ενός δένδρου, σήκωσε το κοριτσάκι, το κάθισε στα γόνατά του και το σκέπασε με το βράσο του. «Έτσι δεν ένοιωθε πια το κρύο και θυσιάστηκε στον ύπνο, ύστερ' από λίγα δευτερόλεπτα.

Ο Πάτερ Βερνάρδος όμως άγρυπνούσε κι' άκουγε φοβισμένος τις φωνές, που λές και πλαγιώντουσαν γύρω άπ' τους κορμούς των δέντρων: — «Είσαι τρελλός, Πάτερ Βερνάρδε», ψιθύρισε ή μιά. «Για ποιό λόγο άκολούθησες αυτό τό παιδί; Αν δεν τό κανες αυτό, θα καθόσουν τώρα ζεστός στο κελλι σου».

— Τί περιμένεις εδώ; » έλεγε μιά άλλη φωνή, «δεν ξέρεις, ότι το κρύο σφίγγει τον άκίνητο, με τὰ παγωμένα χέρια του, και το βρούφαει τό αϊμα; Τό ζεστό, τό κόκκινο αϊμα... Σήκω, Βερνάρδε, πέταξε τό παιδί από πάνω σου, σώσε τή ζωή σου!»

Ο Πάτερ Βερνάρδος προσευχόταν, με χείλη ποΰτρεμαν. Έκαμε τό σημείο του σταυρού πάνω άπ' τό παιδί· τότε σώπασαν οι φωνές.

* *

Ήταν κουρασμένος πολύ. Χωρίς να θέλη, έγυρε άρραιά τό κεφάλι του πάνω άπ' τό παιδί ποΰ κοιμόταν — μα ξαφνικά τό στήλωσε ψηλά. Ποιός τον φώναξε;... Σηκώθηκε άπάνω, σιγά-σιγά, για να μην ξυπνήσει τό παιδί, έπιασε τό ραβδί του, μα δεν μπορούσε να κάμει ουτ' ένα βήμα.

Εξαντλημένος έπεσε πίσω στη θέση του. Ένας άγριος φόδος τον έπιασε για τό κοριτσάκι. Θα ξεπαγάλει εδώ, μέσα στο δάσος; Ός τώρα καλά κοιμόταν, ζεστά — ζεστά στα γόνατά του. Άλλ' αν πέθαινε; Τού θανάτου τό πάγωμα δεν θ' άρπαζε την τρυφερή ζωόλα του; Πώς μπορούσε να τό σώσει;

Στον νοΰ του πέρασε μιά σκέψη:...

Σηκώθηκε πάλι, σιγά-σιγά. Με κουρασμένες κινήσεις, έβγαλε τό χοντρό βράσο του και τόλιξε προσεκτικά τό κοριτσάκι. Έστερα έσκυψε, τό άφησε κοντά στα πόδια του και τό τρίγύρισε με χιόνι, ώστε ήταν προφυλαγμένο σαν μέσα σε φωλιά.

— «Τώρα είσαι άσφαλισμένο, μικρό μου πουλάκι», είπε ό πάτερ Βερνάρδος.

Έκάθισε δουδός στη ρίζα του δέντρου, κι' ένοιωθε τό κρύο να σέρνεται άπάνω στο κορμί του. Τώρα του περόνιαζε τὰ δάχτυλα, τον λαιμό, και τώρα του τρυπούσε την καρδιά.

Ανάσαινε γρήγορα. Νόμιζε πως τον έπνιγαν κι' ήθελε να μπήξει μιά φωνή...

Μα ξαφνικά χαθήκαν όλα, κάθε τι ποΰ το βάραινε τη σκέψη: Τό σκοτεινό δάσος και τό διαπεραστικό κρύο.

Χαρούμενο τό φώς του ήλιου χύθηκε στα μέλη του. Βάδιζε σ' ένα δρόμο, ποΰταν γεμάτος λουλούδια. Ο Πάτερ Βερνάρδος δοκίμασε να προχωρήσει κι' ένοιωσε, ότι τὰ βήματά του ήσαν έλαφρά σαν τον άνεμο. Μόνο μιά τρεμούλα περνούσε τὰ λουλούδια, όταν τ' άγγιζε.

Μ' έκπληξι κύταξε ό Πάτερ Βερνάρδος μακρτιά, κι' είδε ότι ό θαυμάσιος δρόμος ώδηγούσε σε μιά πύλη.

Δεν ήταν ό μόνος οδοιπόρος: Κάποιοι βάδιζε μπροστά του, κάποιος ποΰ φορούσε ένα καφετί χοντρό βράσο.

— Μοΰ φαίνεται παράξενο, σκέφτηκε ό Πάτερ Βερνάρδος. Όσο περισσότερο κυτάζω αυτόν τον άνθρωπο, τόσο καθαρότερα βλέπω, πως φοράει τό βράσο μου. Τό γνωρίζω άπ' τό χρώμα κι' άπ' την τρύπα ποΰχει στο μανίκι. Μα πως συμβαίνει αυτό, άφοΰ με τό βράσο μου τόλιξα τό κοριτσάκι;

Ο Πάτερ Βερνάρδος περπατούσε γρηγορότερα, κυτάζοντας την Πύλη, ποΰ ύψωνόταν έλο και πειό φωτεινή. Σκεπτόταν μόνο τον άγνωστο οδοιπόρο· κι' είπε μέσα του:

— «Τίποτε δεν με τράβηξε τόσο πολύ, όσο αυτός ο άνθρωπος. Ας γύριζε, να τον δω στο πρόσωπο! Κρίμα όμως, θα μπή μέσα στην Πύλη και θα τον χάσω».

Εκείνη τη στιγμή, ό οδοιπόρος στάθηκε σιωπηλός. Σήκωσε τό χέρι του, τό άκούμπησε στην πόρτα, γυρίζοντας συγχρόνως προς τό μέρος του, και τοΰ είπε, με τή φωνή εκείνη, ποΰ τον ήχο της διψούσε ή καρδιά του Πάτερ Βερνάρδου σ' όλα τὰ άτέλειωτα χρόνια της έπίγειας ζωής του:

— «Ακολούθησες τον δρόμο μου, Βερνάρδε! Έλα τώρα στη χαρά μου!»

Κι' ό Πάτερ Βερνάρδος μπήκε μέσα άπ' την άστραφτερή πόρτα...

* *

Τό πρωτό των Χριστουγέννων βρήκαν οι χωρικοί τον Πάτερ Βερνάρδο νεκρό από τό κρύο, καθιστό στη ρίζα ενός δέντρου. Στα πόδια του όμως, χωμένο μέσα στο χιόνι και τυλιγμένο με τό χοντρό βράσο, κοιμόταν τό κοριτσάκι με κόκκινα μαγουλάκια.

(Μετάφρασις Δεων. Ρ.)

ΑΠΟ ΤΗΝ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΜΑΓΟΥ», ΤΟΥ HENRY VAN DYKE

ΣΗΜΑΔΙ ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ

Είς την εποχή, όπου ο Αύγουστος Καίσαρ ήτο κυρίαρχος πολλών βασιλείων, και ο Ηρώδης έδασίλευε εις τὰ Ίεροσόλυμα, έζουσεν εις τὰ Έκβάτανα, άνήμες εις τὰ βουνα τής Περσίας, ένας άνθρωπος όνομαζόμενος Άρταβάν ο Μήδος. Τό σπίτι του ήτο κοντά εις τό τελευταίο από τὰ έπτὰ τείχη, ποΰ περικύκλωναν τό βασιλικό θησαυροφυλάκιο. Από την στέγη του και επάνω από τας πολυχρόμους επάλξεις των τειχών ειμπορούσε να βλέπη τὰ καλοκαιρινά άνάκτορα των αυτοκρατόρων τής Περσίας, ποΰ έλαμποκοπούσαν σαν πολύτιμοι λίθοι ενός στέμματος.

Γύρω από την κατοικίαν του Άρταβάν, ήτο ένας ώρατος κήπος, γεμάτος από λουλούδια και καρποφόρα δένδρα· αναρίθμητα πουλιά έκελαδούσαν άρμονικά εκει μέσα, και πολλά ρυάκια, ποΰ κατέβαιναν από την κατωφέρεια του θρους Όρόντου, έπότιζαν τον κήπο. Άλλά κάθε χρώμα έχάνετο μέσα εις τό γλυκό και μυρωμένο σκοτάδι τής βραδυάς του Σεπτεμβρίου, όπως και κάθε ήχος, μέσα εις την βαθεία σιωπή, και μόνον ήκούετο τό νερό κάτω από τής σκιές, σαν κλάμμα και γέλοιο μαζύ. Πιο ύψηλά και από τὰ δένδρα άκόμη, ένα θαμπερό φώς έλαμπε άνάμεσα από τὰ παραπετάσματα του υπερώου του σπιτιού του Άρταβάν, όπου θά έδέχετο εκείνο τό βράδυ μερικούς φίλους του.

Ο Άρταβάν έστέκετο εμπρός εις την θύρα, διά να ύποδεχθί ταξένους του. Ήτο ύψηλός και μελαχροινός, περίπου σαράντα έτών κάτω από ένα πλατύ μέτωπο έσπινθηροβολούσαν δύο φωτεινά μάτια, τό ένα πολύ κοντά με τό άλλο, δυνατές δε γραμμές γύρω από τὰ καλοσηματισμένα λεπτά του χείλη, έδειχναν την αποφασιστικότητα του χαρακτήρα του. Είχε μέτωπον όνειροπόλου, ήτο αν ήρωπος ευαίσθητος αλλά και με θέλησιν, ήτο ένας εξ' εκείνων ποΰ, άνεξαρητήτως τής κοινωνίας εις την όποιαν ζουν, γεννώνται διά να αγωνίζονται και άφιερώνουν την ζωήν των εις πράγματα ύψηλότερα, διά τὰ

όποια άδιαφοροΰν συνήθως οι γύρω των άνθρωποι.

Εφορούσε άσπρο μάλλινο μανδύα επάνω από ένα μεταξωτό χιτώνα, τὰ μακρτιά μαυρα του μαλλιά έκάλυπτοντο από ένα άσπρο μυτερο σκοφο με μακρτές λωρίδες εις τὰ πλάγια. Αυτή ήτο ή ένδυμασία των αρχαίων Μάγων ποΰ όνομάζο. το Πυρολάτραι.

— «Καλώς ώρισες», έλεγε με την σιγανή ευχάριστη φωνή του, εις ένα-ένα ποΰ εισήρχετο εις τό δωμάτιον — «καλώς ώρισες, Άβδε καλή σπέρα Ροδάσι και Τιγράνη και πάτερ Άβγαρε. Καλώς ώρισατε ελοι σας· τό σπίτι μου γεμίζει χαρά με την παρουσία σας».

Ήσαν έννέα άνδρες, διαφόρου ήλικίας, αλλά με όμοίαν πλουσίαν ένδυμασίαν, από πολύχρωμα μεταξωτά ύφάσματα και με όμοια χρυσά περιλαίμια, σημεία ότι ήσαν ευγενεις Παρθοι. Όλοι έφεραν επί του στήθους των πτερωτους χρυσοϋς κύκλους, οι όποιοι ήσαν σύμβολα των όπαδων του Ζωροάστρου.

Εστάθησαν άμέσως γύρω από έναν μικρό βωμό εις τό άκρον του δωματίου, όπου έκαιε όλίγη φωτιά. Ο Άρταβάν δρθος άνέμιζε τή φωτιά με κλαδιά, την έτρεφε με ξηρά κομμάτια πεύκου και έχυσε μέσα άρωματώδη έλαια. Έπειτα ήρχισε να ψάλλη ένα αρχαίον ύμνον, και των συντρόφων του αι φωναί ήνώθησαν με την ιδιικήν του, εις θαυμασίαν μελωδίαν.

Η φωτιά ποτε έφούντωνε μαζύ με τον ύμνο και ποτε έτρεμόσδυνε και αυτή σαν να ακολουθούσε την μελωδία, έως όπου έφώτισε όλο τό δωμάτιον και έφανέρωσε την λαμπρότητά του.

Τό πάτωμα ήτο στρωμένο από γαλάζια μάρμαρα με άσπρες φλέβες, μικρές κολώνες επάργυρες έστόλιζαν τους γαλάζιους τοίχους. Από τὰ ύψηλά τοξοειδή μεγάλα παράθυρα έκρέμοντο γαλάζια μεταξωτά παραπετάσματα, ή θολωτή στέγη ήτο σκεπασμένη από σαμψείρους και σπαρμένη με άσημένια άστέρια, σαν τον καθάριον ουρανό. Από τής τέσσαρες γωνιές

της στέγης ἐκρέμοντο τέσσαρες χρυσοί μαγικοί τροχοί, πού ἐλέγοντο γλώσσαι των θεών. Πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευράν, ὀπίσω ἀπὸ τὸν βωμό, ἦσαν δύο κολώνες ἀπὸ σκοῦρο κόκκινο πορφυρίτη καὶ ἐπάνω ἀπὸ αὐτὰς μίαν πλάκα, ἀπὸ τὸν ἴδιο πολύτιμο λίθο, ὅπου ἦτο χαραγμένος ἓνας τοξότης, ἐτοιμος νὰ ρίψῃ τὸ βέλος του.

Τὸ ἀνοιγμα τῆς θύρας, ἀνάμεσα εἰς τῆς δύο κολώνες, ὄδηγοῦσε εἰς τὴν ταράτσαν τῆς στέγης καὶ ἦτο σκεπασμένο μὲ ἓνα βαρὺ παραπέτασμα ἀπὸ χρῆμα βαθῖνι ροδί, κεστημένο μὲ ἀναρίθμητες χρυσῆς ἀκτίνας, πού ἐβγαίναν ἀπὸ κάτω πρὸς τὰ πάνω. Ἐν γένει τὸ δωμάτιον πᾶσαν μίαν ἡσυχίαν, ξάστερη νυχτιὰ κατὰ τὰ ξημερώματα, ὅταν ἀρχίζῃ νὰ ροδίξῃ ἡ αὐγὴ στὴν ἀνατολή. Ἦταν, ὅπως πρέπει νὰ εἶνε τὸ σπίτι τοῦ καθενός, ἡ ἐκφρασις δηλαδὴ τοῦ χαρκτηῆρος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ οἰκοδεσπότη.

«Ὅταν ὁ ὕμνος ἐτελείωσεν, ὁ Ἄρταβάν ἐστράφηκε πρὸς τοὺς φίλους του καὶ τοὺς ἐκάλεσε νὰ καθίσουν εἰς τὸ ντιβάνι πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ δωματίου.

— «Σὰς ἐκάλεσα ἀπόψε», εἶπε, ἐνῶ ἐκύτταξε ὅλους γύρω του, «ὡς πιστοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ζωροάστρου, διὰ νὰ ἀνανεώσωμεν τὴν λατρείαν μας καὶ διὰ νὰ θερμάνωμεν καὶ πάλιν τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Θεὸν τῆς Ἀγνότητος, ὡς τὴ φωτιὰ αὐτὴν πού ἀνάβει ἐκ νέου ἐπάνω εἰς τὸν βωμό. Δὲν λατρεύομε τὴν φωτιὰ ἀλλ' ἐκείνον τοῦ ὁποῖου εἶνε τὸ ἐκλεκτὸ σύμβολο, διότι εἶνε τὸ ἀγνόητον ἀπ' ὅλα τὰ δημιουργήματα. Μᾶς ὑπενθυμίζει Ἐκεῖνον πού εἶνε φῶς καὶ ἀλήθεια. Δὲν εἶναι ἐστὶς πάτερ μου;»

— «Καλὰ τὰ εἶπες, παιδί μου», ἀπήντησεν ὁ σεβάσμιος Ἀβγαρος. «Οἱ φωτισμένοι δὲν εἶνε ποτὲ εἰδωλολάτραι. Σηκώνουν τὸν πέπλον τοῦ τύπου καὶ φθάνουν εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐνῶ ἀπὸ τὰ παλαιὰ σύμβολα ἀντλοῦν διαρκῶς νέον φῶς καὶ ἀλήθειαν».

— «Ἄκουστε με λοιπὸν, πάτερ μου καὶ φίλοι μου». εἶπεν ὁ Ἄρταβάν μὲ πολλὴν ἡρεμίαν, «νὰ σὰς ὁμιλήσω διὰ τὸ νέον φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν, πού ἀνεκάλυψα μέσα εἰς τὰ ἀρχαιότερα σύμβολα. Ἐξετάσαμε μαζὺ τὰ μυστικά τῆς φύσεως καὶ ἐμελετήσαμε τὰς θεραπευτικὰς ιδιότητας τοῦ νεροῦ, τῆς φωτιᾶς καὶ τῶν βοτάνων. Ἐδιδάξαμε ἐπίσης μαζὺ προφητικὰ βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα προλέγεται τὸ μέλλον μὲ λόγια πού εἶναι δύσκολο νὰ τὰ καταλάβῃ κανεὶς. Ἄλλ' ὅμως ἡ μεγαλυτέρα σοφία εἶνε ἡ γνῶσις τῶν ἀστρῶν. Τὸ νὰ ἐξιχνιάσῃ κανεὶς τὸν δρόμον τοὺς, εἶνε ὡς νὰ ξεδιαλύνῃ τὰ γήματα τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς. Ἐάν μᾶς ἦτο δυνατόν νὰ

τὰ παρακολουθοῦμεν πιστά, τίποτε δὲν θὰ ἔμενε κρυπτόν ἀπὸ ἡμᾶς. Ἄλλὰ μήπως δὲν εἶνε ἀτέλης ἡ γνῶσις μας περὶ αὐτῶν; Μήπως δὲν ὑπάρχουν πολλὰ ἀστρα πέραν τοῦ ἰδιοῦ μας ὀρίζοντος, φῶτα πού εἶνε γνωστὰ μόνον εἰς ἐκείνους πού κατοικοῦν στὰ μακρυνὰ μέρη. πρὸς νότον, μέσα εἰς τὰ ἀρωματώδη δένδρα τῆς Πούντ (*) καὶ τὰ χρυσορυχεῖα τῆς Ὀφίρ (**).

Οἱ φίλοι του πού τὸν ἤκουαν ἐφάνηκαν ὅτι συμφωνοῦν μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἄρταβάν.

— «Τὰ ἀστρα», εἶπεν ὁ Τιγγράνης, «εἶνε αἱ σκέψεις τοῦ Αἰωνίου ὄντος. Εἶναι ἀμέτρητα. Ἄλλ' αἱ σκέψεις τοῦ ἀνθρώπου εἰμποροῦν νὰ μετρηθοῦν, ὅπως τὰ χρόνια τῆς ζωῆς του. Ἡ σοφία τῶν Μάγων εἶνε ἡ μεγαλυτέρα πού ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον, διότι γνωρίζει ὅτι δὲν ζεῦται τίποτε. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς, εἶνε τὸ μυστικόν τῆς δυνάμεως. Ἀφήνομεν τοὺς ἀθρώπων νὰ ζητοῦν καὶ νὰ περιμένουν νέαν ἀνατολήν. Ἄλλὰ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι εἰξεύρομεν, ὅτι τὸ σκότος εἶνε ἴσον μὲ τὸ φῶς καὶ ὅτι ἡ πάλιν μεταξὺ των ποτὲ δὲν θὰ τελειώσῃ».

«Αὐτὸ δὲν μὲ ἐκανοποιεῖ», ἀπήντησεν ὁ Ἄρταβάν, «διότι ἂν ἡ ἀναμονὴ εἶνε αἰωνία καὶ χωρὶς ἀποτέλεσμα, τότε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶνε αὐτὸ σοφία, νὰ ἐρευνᾷ κανεὶς καὶ νὰ περιμένῃ χωρὶς ἐλπίδα. Τότε θὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς ὡς αὐτοὺς τοὺς νέους διδασκάλους τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι λέγουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια καὶ ὅτι οἱ μόνοι σοφοὶ ἀνθρώποι εἶνε ἐκεῖνοι πού περοῦν τὴν ζωὴν τους, ἀνακαλύπτοντες καὶ ἐκθέτοντες τὰ ψεῦδη πού εἶχε πιστεύσει πρὸ αὐτῶν ὁ κόσμος. Ἄλλ' ἡ νέα ἀνατολή, βέβαια, θὰ ἀνατείλῃ στὸν ὄρισμένο της καιρό. Δὲν μᾶς λέγουσιν τὰ βιβλία μας, ὅτι αὐτὸ θὰ γίνῃ καὶ ὅτι οἱ ἀνθρώποι θὰ ἴδουν τὴν λάμπην ἑνὸς μεγάλου φωτός;»

— «Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια», εἶπεν ὁ Ἀβγαρος, «κάθε πιστὸς ὀπαδὸς τοῦ Ζωροάστρου γνωρίζει τὴν προφητείαν τῆς Γραφῆς καὶ τὴν ἔχει μέσα εἰς τὴν καρδιά του. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν, Σωσίας ὁ Νικητὴς θὰ παρουσιασθῇ ἐκ μέσου τῶν προφητῶν εἰς τὴν Ἀνατολήν. Θὰ λάμπῃ γύρω του μεγάλη λαμπρότης καὶ θὰ κάμῃ τὴν ζωὴν αἰωνίαν, ἀφθαρτὸν καὶ ἀθάνατον, καὶ οἱ νεκροὶ θὰ ἀναστήθοῦν καὶ πάλιν».

— «Αὐτὰ εἶνε σκοτεινὰ λόγια», εἶπεν ὁ Τιγγράνης, «καὶ ἴσως ποτὲ νὰ μὴν εἰμπορέσωμεν νὰ τὰ καταλάβωμεν. Καλύτερα εἶνε νὰ δίδωμεν

(*) Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐκαλοῦσαν οἱ πάλαιοι Αἰγύπτιοι τὴν Ἀραβίαν καὶ τὸ ἀπέναντι αὐτῆς μέρος τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς.
 (***) Ἰερμένης.

προσοχὴν εἰς τὰ πράγματα πού εἶνε κοντὰ μας καὶ νὰ αὐξάνωμεν τὴν ἐπιρροὴν τῶν Μάγων εἰς τὴν χώραν των, παρὰ νὰ περιμένωμεν κάποιον, ὁ ὁποῖος εἰμπορεῖ νὰ εἶνε καὶ ξένος, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ παραχωρήσωμεν τὴν ἐξουσίαν μας».

Οἱ ἄλλοι ἐφάνηκαν νὰ συμφωνοῦν μὲ τὰ λόγια αὐτά. Σιωπηρὰ συγκατάθεσις ἐξεδηλώθη ἀναμεταξὺ των. Τὰ βλέμματά των συνητήθησαν μὲ τὴν ἀρίστον ἐκείνην ἐκφρασίαν πού ἀτυποῦται εἰς τὸ πρόσωπον, ὅταν κανεὶς ἐκφράσῃ μίαν σκέψιν, πού ἔμενε κοιμισμένη εἰς τὴν καρδίαν ἐκείνων πού τὴν ἀκούουν. Ἄλλ' ὁ Ἄρταβάν ἐστράφηκε πρὸς τὸν Ἀβγαρον μὲ φωτεινὸ πρόσωπο καὶ τοῦ εἶπε:

— «Πάτερ μου, ἐφύλαξα αὐτὴν τὴν προφητείαν μέσα εἰς τὸ πιὸ κρυφὸ μέρος τῆς ψυχῆς μου. Ἐρησεκέα χωρὶς μεγάλην ἐλπίδα, ὁμοιάζει μὲ βωμό χωρὶς λαμπρὴ φωτιὰ. Καὶ τώρα ἡ φλόγα ἔλαμψε περισσότερο, καὶ ἀπὸ τὴν λάμπην αὐτὴν ἐδιάρθασα ἄλλα λόγια πού προέρχονται ἐπίσης ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς ἀληθείας καὶ ὁμιλοῦν ἀκόμη πιὸ καθαρὰ διὰ τὸν ἔρχομὸν τοῦ Νικητοῦ, ἐν ὅλη του τῇ δόξῃ».

Ἔσυρε ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τοῦ χιτῶνος τοῦ δύο μικροῦς κυλίνδρους ἀπὸ λεπτὸ λινοῦ ὕφασμα, μὲ γράμματα ἐπάνω, καὶ τὰ ἐξετύλιξε μὲ πολλὴν προσοχὴν, ἐπάνω εἰς τὰ γόνατά του.

«Τὰ περασμένα χρόνια, πολὺ πρὶν ἔλθουν οἱ πατέρες μας εἰς τὴν χώραν τῆς Βαβυλώνας, ὑπῆρχαν εἰς τὴν Χалδαίαν σοφοί, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἐδιδάχθησαν οἱ πρῶτοι μας Μάγοι τὰ μυστικά τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἀπ' αὐτοὺς πάλιν ὁ Βαλαάμ, ὁ υἱὸς τοῦ Βεώρ, ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ φημισμένους. Ἀκούσατε τὰ λόγια τῆς προφητείας του:

«Θέλει ἀνατείλῃ ἀστρον ἐξ Ἰακώβ, καὶ θέλει ἀναστήθῃ σκῆπτρον ἐκ τοῦ Ἰσραήλ». (Ἀριθμοί, κδ', 17).

Ὁ Τιγγράνης ἐμόρφασε περιφρονητικῶς, ὅταν εἶπεν:

«Ὁ Ἰούδας ἦτο αἰχμάλωτος εἰς τὰ ὕδατα τῆς Βαβυλώνας καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἦσαν ὑπόδουλοι εἰς τοὺς βασιλεῖς μας. Αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ εἶνε σκορπισμένοι εἰς τὰ βουνά, ὡς τὰ χαμένα πρόβατα, καὶ ἀπὸ ἐκείνους πού ἔμειναν καὶ κατοικοῦν εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Ῥωμαίων, οὔτε ἀστρον, οὔτε σκῆπτρον θὰ ἀνατείλῃ».

— «Καὶ ἐν τούτοις», ἀπήντησεν ὁ Ἄρταβάν, «ὁ Ἑβραῖος Δανιὴλ, ὁ δυνατὸς ἐξηγητὴς τῶν ὀνείρων, ὁ σύμβουλος τῶν βασιλέων, ὁ σοφὸς Βαλτάσαρ, ἦτο ἐκεῖνος πού ἐτίματο καὶ ἠγα-

πάτο περισσότερο, ἀπὸ τὸν μεγάλο μας βασιλέα, τὸν Κύρον. Ὁ Δανιὴλ ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο προφήτης βεβαίῶν πραγμάτων καὶ ἐρμηνευτὴς τῶν σκέψεων τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὰ εἶνε τὰ λόγια πού ἔγραψεν». Ὁ Ἄρταβάν ἐδιδάσασε ἀπὸ τὸν δεύτερο κύλινδρο: «Γνώρισε λοιπὸν καὶ ἐνόησε, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐξελεύσεως τῆς προσταγῆς τοῦ νὰ ἀνοικοδομηθῇ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἕως τοῦ Χριστοῦ τοῦ Ἡγουμένου θέλουσιν εἰσθαι ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ἐξήκοντα δύο». (Δανιὴλ θ', 25).

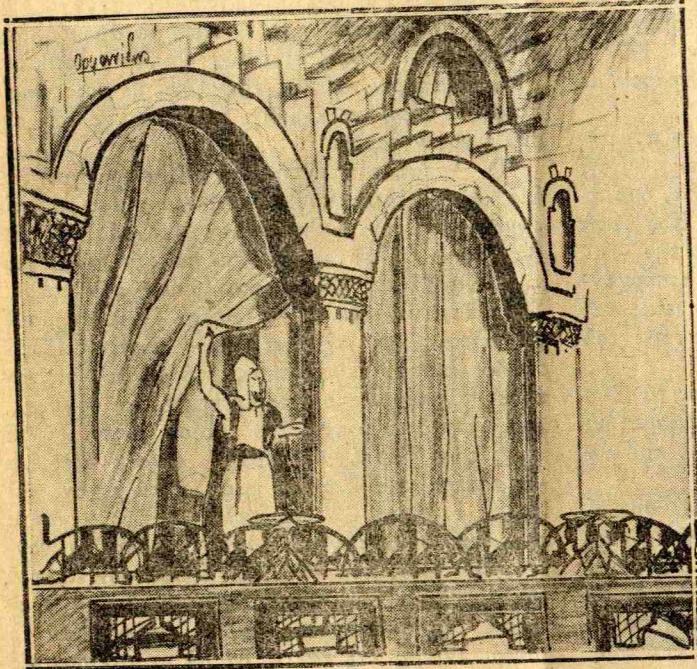
— «Ἄλλὰ, παιδί μου», εἶπε μὲ ἀμφιβολίαν ὁ Ἀβγαρος, «αὐτοὶ εἶνε μυστηριώδεις ἀριθμοί. Ποιὸς εἰμπορεῖ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ, ἢ ποιὸς εἰμπορεῖ νὰ εὕρῃ τὸ κλειδί, πού θὰ ξεκλειδώσῃ τὴν ἐννοίαν τους;»

Ὁ Ἄρταβάν ἀπήντησε: «Ἐφανερώθηκε εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς συντρόφους μου μεταξὺ τῶν Μάγων, τὸν Κασπάρ, τὸν Μελχιὸρ καὶ τὸν Βαλτάσαρ. Ἐξητάσαμε τὰ παλαιὰ τινακίδια τῆς Χαλδαίας καὶ ὑπελογίσσαμε τὸν καιρό. Συμπίπτει νὰ εἶνε τὸ ἔτος αὐτό. Ἐμελετήσαμε τὸν οὐρανὸν καὶ, τὴν περασμένη ἄνοιξιν, εἶδαμε ὅτι δύο ἀπὸ τὰ μεγαλυτέρα ἀστέρια ἐπλησίασαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ἰχθύος, πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁποῖου κατοικεῖ τὸ εἶνος τῶν Ἑβραίων. Εἶδαμε ἐπίσης ἐκεῖ ἓνα νέο ἀστὲρι, πού ἔλαμψε μίαν νύκτα μόνον, καὶ ἔπειτα ἐχάθηκε. Τώρα πάλιν οἱ δύο μεγάλοι πλανῆται συναντῶνται ἀπόψε πάλιν ἐνώνηται. Οἱ τρεῖς μὲν ἀδελφοὶ ἀγρουνοῦν εἰς τὸν ἀρχαῖον Ναὸν τῶν Ἐπτὰ Σφαιρῶν, εἰς τὰ Βέρσιππα τῆς Βαβυλώνας, καὶ ἐγὼ ἐδῶ. Ἐάν τὸ ἀστὲρι λάμπῃ καὶ πάλιν, θὰ μὲ περιμένουν εἰς τὸν ναὸν δέκα ἡμέρας καὶ ἔπειτα θὰ ξεκινήσωμε μαζὺ διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ ἴδωμε καὶ νὰ λατρεύσωμε τὸν ἀναμενόμενο Βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ. Πιστεύω ὅτι θὰ φανῇ τὸ σημεῖον. Ἐτοιμάσθηκα διὰ τὸ ταξείδι. Ἐπώλησα τὸ σπίτι μου καὶ ὅτι ἄλλο εἶχα, καὶ ἀγόρασα τοὺς τρεῖς αὐτοὺς λίθους — ἓνα σάφειρο, ἓνα ρουμίνι καὶ ἓνα μαργαριτάρι — διὰ νὰ τὰ προσφέρω ὡς δῶρον εἰς τὸν Βασιλέα. Καὶ σὰς καλῶ νὰ ἔλθετε μαζὺ μου εἰς τὸ προτὴνήμα, διὰ νὰ χαρῶμεν ὅλοι μαζὺ, ὅταν εὕρωμε τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος θὰ εἶνε ἄξιος τῆς λατρείας μας.

Ἐνῶ ὁμιλοῦσε, ἔχασε τὸ χεῖρι του βαθεῖα μέσα εἰς τὴν ζώνην του καὶ ἔβγαλεν ἔξω τρεῖς μεγάλους πολυτίμους λίθους — ἓνα σκοῦρο γαλάζιο, ὡς ἓν κομμάτι ἀπὸ τὸν βραδυνοῦ οὐρανόν, ἓνα πιὸ κόκκινο ἀπὸ ἀκτῖνα ἥλιου πού ἀνατέλλει, καὶ ἓνα τόσον ἀγνό, ὡς τὴν κορυφὴν

χιονισμένου βουνοῦ όταν ἀρχίζη νὰ νυκτώνη, καὶ τοὺς ἔβαλεν ἐμπρός του, ἐπάνω εἰς τοὺς ξετυλιγμένους λινοὺς κυλίνδρους.

Οἱ φίλοι του τὸν ἐκύτταζαν μὲ περιέργεια, ἀλλὰ χωρὶς βαθύτερο ἐνδιαφέρον. Μία σκιά ἀμφιβολίας καὶ δυσπιστίας ἐπέρασαν ἀπὸ τὰ πρόσωπά τους, σὰν τὴν ὀμίχλη πού σηκώνεται ἀπὸ τὰ ἔλη, διὰ νὰ καλύψῃ τοὺς λόφους. Ἐκυττάθησαν μὲ ἀπορία καὶ οἴκτο, σὰν νὰ ἤκου-

ἑσήκωσε τὸ βαρὺ παραπέτασμα.

σαν ἀπίστευτα λόγια, τὴν ἱστορίαν ἐνὸς παραδόξου δράματος, ἢ τὴν πρότασιν μιᾶς ἀκατορθώτου ἐπιχειρήσεως.

— Ἐπι τέλους ὁ Τιγράνης εἶπεν: «Ἄρταδάν, αὐτὸ εἶνε ἓνα μάταιον ὄνειρον. Εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς πολλῆς μελέτης τῶν ἀστρῶν καὶ τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν πού ἔχεις κατὰ νοὸν προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ χρησιμοποιοῦν κανεὶς τὸν καιρὸν σου, μαζεύοντας χρήματα διὰ τὸν νέον ναὸν τοῦ Πυρὸς εἰς Χαλᾶ. Δὲν θὰ ἀνατείλῃ κανεὶς βασιλεὺς ἀπὸ τὴν κατεστραμμένη φυλὴ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ποτὲ δὲν θὰ τελειώσῃ ἡ αἰωνία πάλη μεταξὺ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους. Ὅποιος ἐλπίζει τέτοιο πρᾶγμα, ἀεροθατῆ Χαίρετε».

Ἄλλος πάλιν εἶπε: «Ἄρταδάν, δὲν εἰξεύρω

αὐτὰ τὰ πρᾶγματα καὶ ἡ θέσις μου ὡς φύλακος τοῦ βασιλικοῦ θησαυροφυλακίου μὲ ἀναγκάζει νὰ μὲνῃ ἐδῶ. Ἡ ἔρευνα δὲν εἶνε δι' ἐμέ. Ἄλλ' ἂν πρέπη σὺ νὰ τὴν κάμῃς, καλὴ ἐπιτυχία».

Καὶ ἄλλος εἶπε: «Εἰς τὸ σπίτι μου μόλις ἔφερα τὴν νέα μου σύζυγον καὶ οὔτε εἰμὸς νὰ τὴν ἀφήσω, οὔτε καὶ νὰ τὴν πάρω μαζί μου εἰς αὐτὸ τὸ παράδοξον ταξεῖδι. Ἡ ἔρευνα αὐτὴ δὲν εἶνε δι' ἐμέ. Ἄλλὰ εὐχομαι ἡ ἐπιτυχία νὰ παρακολουθῇ τὰ βήματά σου, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς. Λοιπόν, ὄ γίαινε».

Καὶ ἄλλος εἶπεν: «Εἶμαι ἄρρωστος καὶ ἀκατάλληλος διὰ κακουχίας, ἀλλ' ἔχω ἓνα ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας μου, πού θὰ στείλω μαζί σου, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς, διὰ νὰ μοῦ εἴπῃ τί ἀπέλαμες».

Ἄλλ' ὁ Ἀθαῖρος, ὁ γεροντότερος, ἐκεῖνος πού ἀγαποῦσε περισσότερο τὸν Ἄρταδάν, κοντοστάθηκε, ἀφοῦ ἔφυγαν οἱ ἄλλοι, καὶ εἶπε μὲ σοβαρότητα: «Παιδί μου, ἴσως νὰ εὗρῃς τὸ φῶς τῆς ἀλήθειας, ἀπὸ τὸ σημεῖον πού ἐφάνηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ σέ ὠδηγήσῃ εἰς τὸν Βασιλέα καὶ τὴν μεγάλην λαμπρότητα. Ἡ, ἴσως νὰ εἶναι ἄπλωρ ἢ σκιά τοῦ φωτός, ὅπως εἶπεν ὁ Τιγράνης, καὶ τότε, ὅποιος τὴν ἀκολουθεῖ, θὰ ἔχη ἐμπρός του μιὰ μακρυνὴν ὁδοπορία καὶ μιαν ἀκαρπὸν ἔρευναν. Ἄλλὰ καλύτερα εἶνε νὰ ἀκολουθῇ κανεὶς ἔστω καὶ τὴν σκιάν ἀπὸ ὅ,τι καλύτερον ὑπάρχει,

παρὰ νὰ μὲνη εὐχαριστημένος μὲ τὸ χειρότερον. Καὶ ὅποιοι θέλουν νὰ ἴδουν ἀξιοθαύμαστα πρᾶγματα, πρέπει συχνὰ νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ ταξιδεύουσι μόνοι. Εἶμαι πολὺ ἡλικιωμένος δι' αὐτὸ τὸ ταξεῖδι, ἀλλ' ἡ καρδιά μου θὰ εἶνε μαζί σου, νύκτα καὶ ἡμέρα, εἰς αὐτὴν σου τὴν ὁδοπορίαν καὶ θὰ μάθω τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεύνης σου. Ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ».

Ἔτσι λοιπόν, ὁ ἓνας κατόπιν τοῦ ἄλλου ἔφυγαν ἀπὸ τὸ γαλάζιον δωμάτιον μὲ τὰ ἀσημένια ἀστέρια καὶ ὁ Ἄρταδάν ἔμεινε κατάνομος.

Ἐμάζευσεν τοὺς πολυτίμους τοῦ λίθους καὶ τοὺς ξανάβαλε μέσα εἰς τὴν ζώνην του. Διὰ πολὺν καιρὸν ἐστάθηκε καὶ παρατηροῦσε τὴν φλόγα πού ἔτρεμε καὶ ἔσθωνε ἐπάνω εἰς τὸν βωμό. Ἐπειτα διάδηκε τὴν αἰθουσα, ἐσήκωσε

Μεταφράσεις τοῦ κ. Δ. ΣΤΑΗΝ

T. CARLYLE

ΑΠ ΤΑ ΒΟΥΝΑ

Ἄπ' τῶν βουνῶν τίς κορυφὸς ὡς τίς ὀριζοβουνιές, ἀπὸ πλαγιῆς καὶ ῥεματιῆς κ' ἀπὸ λαγκαθία, βγαί-
[νουν
κουβέντες καὶ πατημασιές, λογιῶν—λογιῶν φωνές,
κ' ὅλα μαζί, σὰν μιὰ βοή, στοὺς κάμπους κατεβαί-
[νουν
βοή πού εὐφραίνει τὴν καρδιά σὰν τὰ τραγούδια τὰ
[παλιὰ,

πού, μέσα τους, μιὰ συμβουλή μεγάλη ξεχωρίζουσι:
πὼς ἡ ζωὴ εἶναι κίνησι, δὲν εἶναι τεμπελιά,
καὶ, σὰν τελειώνη μιὰ δουλειά, ἄλλη δουλειά ν' ἀρ-
[χίζουσι.

Μὴ στέκεσαι ἀκίνητος—ὅποιος ὀρίζωνι χάνεται—
καὶ τολμηρὸς ταξιδεύει. Ὅπου δουλεύει ὁ νοῦς σου,
ὅπου τὰ χέρια πιάνουνε καὶ ἡ καρδιά ἀισθάνεται,
ἐκεῖ εἶναι τὸ σπιτάκι σου, τὸ σπίτι τοῦ γονιοῦ σου.
Ἄπ' τὰ νερά κ' ἄπ' τὰ βουνά, ὁ ἥλιος σὰν προβάλλει,
μᾶς φέρνει πάντα τὴν χαρὰ, ὅπου κ' ἂν εὐρισκώ-
[μαστε

ὁ Πλάστης ἔκαμε τὴν γῆ ἐπίτηδες μεγάλη,
γιὰ νὰ τὴνε γυρίζουσι καὶ νὰ τὴνε χαϊρώμαστε.

THOMAS BROWN

ΕΓΩ ΤΟΝ ΒΛΕΠΩ

Ἔμορφο πρᾶγμα ὁ μπαξές. Παρτέρια μὲ λουλού-
[δια,
ρόδα, καὶ κρινα, καὶ μυριές, καὶ μὲ πουλᾶκια μιὰ
[φωληά,
μὲ φουντωτὰ μαλλιοχορτα μιὰ δροσοστάλαχτη σπη-
[λιά
καὶ μιὰ λιμνούλα μὲ ἰτιές καὶ μὲ πουλιῶν τραγούδια.

Μέσ' στὸ σχολεῖο τοῦ μπαξέ, θὰ μάθῃς τὴν εἰρήνη
κ' ἡ κουρασμένη σου ψυχὴ θὲ ναῦθῃ τῇ γαλήνῃ.
Καὶ ὅμως δὲν πιστεύουνε, στὸν Πλάστη μᾶς Θεοῦ,
τολλοί!

Αὐτοὶ εἶναι, βέβαια, τρελλοί,
κ' ὅποιος τὸ λέγει δὲν μορεῖ κουκούτσι γνώσι
[νάχη!

Οὔτε στὸ περιβόλι μᾶς, Θεὸς νὰ μὴν ὑπάρχῃ,
τὴν ὥρα πού στὴ δύσι τοῦ ἥλιος κατεβαίνει ;
Ἐγὼ τὸν βλέπω καθαρά, στὸν ἰδικό μου τὸν μπαξέ,
στά ῥόδα, στά μαλλιοχορτα, στὸ γιασεμί, στὸν με-
[νεξέ,

τὸν βλέπω ἐμπρός μου νὰ περνᾶ,
καὶ στὸν μπαξέ νὰ σεριανᾶ.

τὸ βαρὺ παραπέτασμα καὶ, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς κόκκινους στύλους ἀπὸ πορφύριτον, ἐγγήκεν ἔξω εἰς τὴν ταράτσα ἐπάνω εἰς τὴν στέγην.

Τὸ ρίγος πού διαπερνᾶ τὴν γῆν πρὶν ἀκόμη ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν νυκτερινόν της ὕπνον, ἤρχισε νὰ γίνεται αἰσθητὸ, καὶ ὁ δροσερὸς ἀέρας, πού προαναγγέλλει τὴν αὐγή, ἐφύσθη ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς, χιονισμένης χαράδρας τοῦ ὄρους Ὁρόντου. Πουλιά μισοξυπνημένα ἐκρῦβοντο καὶ ἐκελαδοῦσαν σιγά, ἀνάμεσα στά φύλλα πού ἔτριζαν, καὶ ἤρχετο ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρό, μέσ' τὸ φύσημα τῶν δένδρων, ἡ μυρωδιά τῶν ὀριμασμένων σταφυλιῶν.

Σὰν λίμνη ἐξηπλώνετο ἡ ἑλαφρὰ ὀμίχλη ἐπάνω εἰς τὴν πεδιάδα πού ἦτο πρὸς ἀνατολάς. Ἄλλ' ἐκεῖ πού ἡ μακρυνὴ κορυφὴ τοῦ Ζάγγρου διεγράφετο εἰς τὸν ὄριζοντα πρὸς δυσμάς, ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρὸς. Ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Κρόνος ἔλαμπαν τόσο κοντὰ ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλο, πού ἐφαίνοντο σὰν ἓνα καὶ μόνο ἀστέρι.

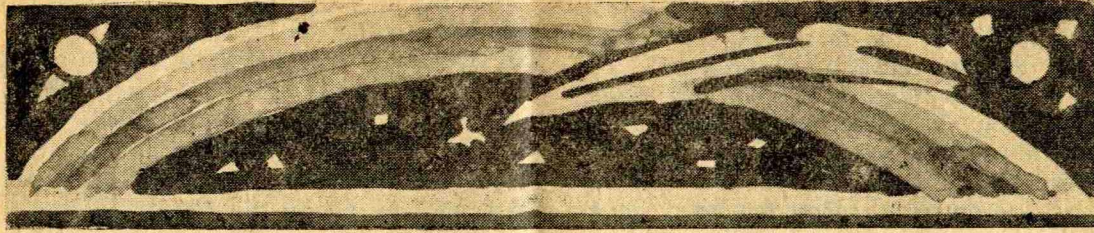
Ἐνῶ ὁ Ἄρταδάν ἐπρόσεχε, ἶδου ἓνας γαλάζιος σπινθὴρ ἐλαμψε μέσα εἰς τὸ σκοτάδι, μὲ βυσινὴ χρωμα δλόγουρα, σὰν μιὰ κατακόκκινη σφαῖρα μὲ ἀκτίνες κίτρινες καὶ πορτοκαλιές, πού ἔλα αὐτὰ τὰ χρώματα ἐσημαίνον μιὰ λευκὴ λάμψη. Μικρὴ καὶ πολὺ ἀπομακρυσμένη ἦτο αὐτὴ ἡ λάμψις, ὅμως τέλεια σὲ κάθε τῆς λεπτομέρεια, καὶ ἔλαμπε εἰς τὸν ἀπέραντον οὐρανόν θόλο, σὰν οἱ τρεῖς πολύτιμοι λίθοι πού ἦσαν μέσα εἰς τὴν ζώνην τοῦ Μάγου νὰ εἶχαν συγχωνευθῇ καὶ μεταμορφωθῇ σὲ μιὰ ζωντανή, φωτεινὴ καρδιά.

Ἔσκυψε τὸ κεφάλι του. Ἐσκέπασε τὸ μέτωπό του μὲ τὰ χέρια.

«Εἶνε τὸ σημεῖον», εἶπε. «Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται καὶ θὰ ὑπάγω νὰ Τὸν συναντήσω».

Μετᾶφρασις τῆς κ. ΕΙΡΗΝΗΣ Α. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ο ΑΣΤΗΡ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Του κ. Σ. ΠΛΑΚΙΔΗ, Διευθυντού του 'Αστρονομ. Τμήματος του 'Αστεροσκοπείου.

Από των Πατέρων της 'Εκκλησίας μέχρι των διασημοτέρων εκ των συγχρόνων θεολόγων και αστρονόμων, πολλοί προσεπάθησαν να δώσωσι φυσικήν τινα ἐρμηνείαν εις τὸ ἐξαιρετικὸν οὐράνιον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον, καθ' ἂ ἱστορεῖ ὁ Εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος (Κεφ. β', 1—12), ἐσημειώθη κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτήρος.

Τινὲς ὑπέθεσαν, ὡς ὁ Ὁριγένης, ὅτι ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον οἱ Μάγοι ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἦτο μέγας και λαμπρὸς κομήτης. Ἡ ὑπόθεσις ὅμως αὕτη δὲν φαίνεται πιθανή, διότι οἱ κομήται, παρὰ τοῖς μάγοις και τοῖς ἀστρολόγοις, ἐθεωροῦντο ὡς κακοὶ οἰωνοί, προαγγέλλοντες διὰ τῆς ἐμφανίσεώς των νόσους, ἢ πολέμους, ἢ πείναν, ἢ ἄλλα δεινὰ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Συνεπῶς, αἱ τοιαύται δοξασαί των Μάγων δὲν συμμιδάζονται με τὸν ἐνθουσιασμόν των, ὅστις τοὺς ὑπεκίνησε νὰ ἀναχωρήσουν ἐκ τῆς πατρίδος των και, μετὰ μακρὰν ὁδοπορίαν, νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ ἀναζητήσωσι και προσκυνήσωσι τὸν τεχθέντα βασιλέα των Ἰουδαίων, οὔτε με τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν, ἠσθάνθησαν οὔτοι, ἔπανιδόντες τὸν ἀστῆρα των κατὰ τὴν πορείαν των πρὸς τὴν Βηθλεὲμ.

Ἐπίσης ἀστήρικτος φαίνεται και ἡ ἐκδοχή, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀστήρ, ὅστις ἐφείλκυε τὴν προσοχὴν των Μάγων, ἦτο εἰς ἕκ των λαμπρῶν πλανητῶν, ὡς ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Κρόνος, διότι οἱ Μάγοι—ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος των, καταγινόμενοι εἰς τὴν μελέτην τοῦ οὐρανοῦ, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι τὰ οὐράνια φαινόμενα σχετίζονται πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον και δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐξερεύνησιν των πεπωμένων και πρόρρησιν οὔ ἀδήλου μέλλοντος—ἐγνώριζον καλῶς τοὺς ἀπλανεῖς και τοὺς πλανήτας και παρηκολούθουν ἀγρύπνωσ τὰς κινή-

σεις των τελευταίων. Ἐπομένως, δὲν ἦτο δυνατόν ἡ ἐμφάνισις λαμπροῦ πλανήτου, ἢ ὁποία δι' αὐτοὺς ἦτο φαινόμενον ἄνευ ἐξαιρετικῆς τινας σημασίας, νὰ τοῖς προξενῆσῃ τόσον μεγάλην ἐντύπωσιν, ὥστε νὰ μὴ διατάσσωσι νὰ ἐκκινήσωσιν ἐξ ἀνατολῶν, πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ θείου Βρέφους. Ἀλλὰ και αὕτη ἡ προσέγγισις δύο ἢ περισσοτέρων ἀστρων ἀποκλείεται: Διότι, ἂν, ὄντως, συνέβη σύνοδος των πλανητῶν, δηλ. προσέγγισις αὐτῶν ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας, εἰς τόσον μικρὰν ἀπόστασιν, ὥστε νὰ μετασυστασῶσι συγχρόνως, τὸ φαινόμενον διὰ τὸ σπάνιον αὐτοῦ, βεβαίως θὰ ἐφείλκυε τὴν προσοχὴν, ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχεν ὥστε νὰ μὴ ἀναφερθῇ ῥητῶς ἐν τῇ εὐαγγελικῇ πηγῇ. Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, περὶ συνόδου των πλανητῶν, ὑπεστήριξεν ὁ διάσημος ἀστρονόμος τοῦ 17ου αἰῶνος Κέπλερος, ὅστις δι' ὑπολογισμῶν εἶχεν εὖρει ὅτι, κατὰ τὸ 747ον ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, ὁ Ζεὺς ἦλθεν εἰς σύνοδον μετὰ τοῦ Κρόνου ἐν τῷ ἀστερισμῷ των Ἰχθύων, βραδύτερον δὲ ἐπλησίασε τοὺς δύο πλανήτας και ὁ Ἄρης. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὅμως γίνεται σαφῶς και κατ' ἐπανάληψιν λόγος περὶ ἑνὸς και μόνου ἀστῆρος, ὁ ὅποιος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, φαίνεται μᾶλλον ὅτι ἦτο εἰς ἕκ των, σπανίως ἐμφανιζομένων ἐντὸς ἡ ἐγγὺς τοῦ Γαλαξίου, νέων ἢ καινοφανῶν, ἢ προσκαιρῶν λεγομένων ἀστῆρων. Οἱ τοιοῦτοι ἀστέρες ἀναλαμβάνουσι ἀφηνειδῶς και ἀποτόμως ἐκεῖ ὅπου προηγούμενως δὲν ὑπῆρχε λαμπρὸς ἀστήρ, φθάνουσι δὲ κατὰ τὴν λάμψιν τοὺς ἀστέρας τοῦ πρώτου μεγέθους, ἐνίοτε δὲ γίνονται και λαμπρότεροι, τόσον ὥστε νὰ εἶναι ὁρατοὶ και ἐν καιρῷ ἡμέρας (Ἀστήρ τοῦ Τύχωνος), ἀκολούθως ὅμωςθαίνοσιν δαθμηδὸν ἐξασθενούντες, μέχρις ἐντελοῦς ἐξαφανίσεως. Χαρακτηριστικὸν των τοιοῦτων ἀστῆρων εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἐνφ

φθάνουσι τὸ μέγιστον τῆς λάμψεώς των ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ἢ ἀπόσβεις των ἐξακολουθεῖ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας.

Τοιοῦτοι νέοι ἀστέρες ἀναφέρονται πολλοί, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀστρονομίας, κυριώτεροι δὲ μεταξύ αὐτῶν εἶναι οἱ ἐξῆς: α') Ὁ ἀστήρ τοῦ διασημοῦ πατρὸς τῆς Ἀστρονομίας, τοῦ Ἰπάρχου, ὅστις ἐνεφανίσθη τὸ 134 π. Χ. και ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἑλληνα ἀστρονόμον, ὡς ἱστορεῖ ὁ Πλίνιος, νὰ καταγράψῃ ὅλους τοὺς ὁρατοὺς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἀπλανεῖς, δηλ. νὰ συντάξῃ τὸν πρῶτον κατάλογον ἀστῆρων.

β') Ὁ ἀστήρ τοῦ περιφήμου Δανοῦ ἀστρονόμου Τύχωνος, ὅστις ἀνεφάνη κατὰ Νοέμβριον 1572. Οὗτος εἶχε τὴν λαμπρότητα τοῦ Διός, κατόπιν ἐφθάσε τὴν λαμπρότητα τῆς Ἀφροδίτης ἀκολούθως, ἐλθὼν πλησιέστερον τοῦ Ἥλιου, ἂν και ἐβούθισθη εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνες, ἐξηκολούθει νὰ φαίνεται κατὰ τὴν ἡμέραν. Μετὰ τὴν ἀνάδυσιν του ἐκ των ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἐξηκολούθησε νὰ λάμπῃ ὁλον ἐν ἀσθενέστερον, ἕως οὗ κατήντησεν ἀόρατος. Ὁ ἀστήρ οὗτος ὑπῆρξε παρατηρήσιμος ἐν συνόλῳ ἐπὶ 16 μῆνας.

γ') Ὁ ἀστήρ τοῦ Κεπλέρου, ὅστις ἐνεφανίσθη ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κύκνου και παρέμεινεν ὁρατὸς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ δύο ἔτη.

δ') Ὁ ἀστήρ τοῦ Δουερς ἢ Τ. Σκορπίου, ὅστις ἐνεφανίσθη τὸ 1860 και ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις ἐμελετήθη φασματοσκοπικῶς.

Κατὰ τὰ τελευταία ἔτη ἐνεφανίσθησαν, τὸ 1901 ὁ Νέος τοῦ Περσέως, τὸ 1912 ὁ Νέος των Διδύμων, τὸ 1918 ὁ Νέος τοῦ Ἀετοῦ, τὸ 1920 ὁ Νέος τοῦ Κύκνου και τὸ 1925 ὁ Νέος τοῦ Ζωγράφου.

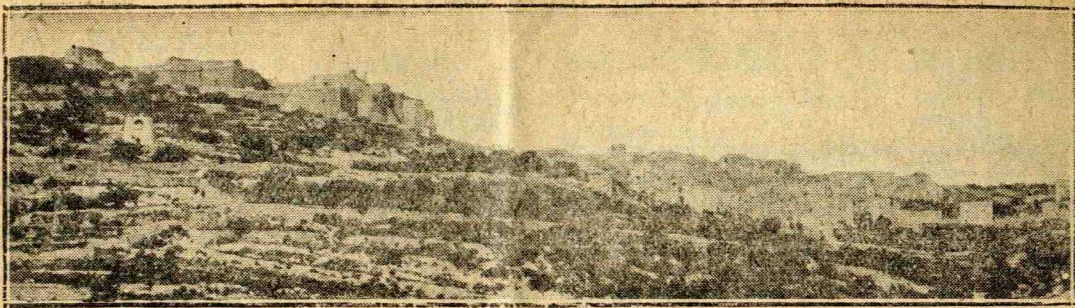
Πολλοὶ ἐκ των ἀστῆρων τούτων και, κυρίως, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι παρετηρήθησαν ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ τηλεσκοπίου. γνωστῆς οὖσης τῆς ἀκριβοῦς θέσεως αὐτῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐξηκολούθησαν νὰ παρακολουθοῦνται παρὰ των ἀστρονόμων διὰ τηλεσκοπίου και ὅταν κατήλθον κάτω τοῦ ἕκτου μεγέθους, ὁπότε ἔπαυσαν νὰ εἶναι ὁρατοὶ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Οἱ ἀρχαιότεροι ὅμως ἐκ των Νέων, ἐλλείψει ὀργάνων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφανίσεώς των, διὰ των ὁποίων νὰ ἦτο δυνατὸς ὁ ἀκριβοῦς προσδιορισμὸς τῆς θέσεώς των, ἄγνοοῦμεν τί ἀπέγιναν, ἀφότου ἔπαυσαν νὰ εἶναι ὁρατοὶ δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει και διὰ τὸν ἀστῆρα των Μάγων, περὶ τοῦ ὁποῖου ἡ Ἀστρονομία στερεῖται ἐπαρκῶν ἐπιστημονικῶν στοιχείων, διότι ὅχι μόνον τὴν ἀκριβοῦς τῆς θέσεως ἀγνοοῦ-

μεν, ἀλλ' οὔτε και τὸν ἀστερισμόν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνεφανίσθη, οὔτε τὸν ἀκριβοῦς χρόνον τῆς ἐμφανίσεως ἢ τῆς ἐξαφανίσεώς του, οὔτε και τὸ μέγεθος τῆς λάμψεως. εἰς ὁ ἐφθάσε. Προκειμένου, γέλος, περὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἀστήρ των Μάγων, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν του «ἐν τῇ ἀνατολῇ», ἐξηφανίσθη κατόπιν, και ἔπειτα ἀνεφάνη πάλιν, ὅταν οἱ Μάγοι, ἐξεληθόντες τῆς Ἱεροσαλήμ, ἐπορεύοντο πρὸς τὴν Βηθλεὲμ, τοῦτο πρέπει νὰ ἐξηγητῆ, πιθανῶς, ὡς ἐξῆς: Ὁ ἀστήρ ἀνεφάνη τὸ πρῶτον πρὸς ἀνατολάς, ὁπότε ὁ Ἥλιος εὕρισκετο ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα, ἀρκετὰς ὥρας δυτικώτερον τοῦ ἀστῆρος. Σὺν τῷ χρόνῳ ὁ Ἥλιος, λόγω τῆς ἐτησίας φαινομένης κινήσεως του πρὸς ἀνατολάς, ἐπλησίασε τὸν ἀστῆρα, ὅστις ἐξηφανίσθη ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, διὰ νὰ ἐμφανισθῇ και πάλιν, δυτικώτερον τοῦ Ἥλιου, ὡς πρῶτὸς ἀστήρ, μετὰ πάροδον ἀρκετῶν μηνῶν, ὅτε και, ἀνευρεθεῖς ὑπὸ των Μάγων, προὐκάλεσε τὴν χαρὰν αὐτῶν. Ἡ ἐξήγησις αὐτῆ συμφωνεῖ πρὸς τὰ χρονικὰ ὄρια, τὰ ὁποῖα παρέχονται ὑπὸ των πηγῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπίσκεψιν των Μάγων και τὴν σφαγὴν των βρεφῶν τῆς Βηθλεὲμ.

Οἱ ἀνδρῆτες ὅμως ἐρμηνείαν και ἀνδεχθῶμεν, οὐδεμία ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία περὶ τοῦ ὅτι ὄντως συνέβη ἐξαιρετικὸν τι ἀστρονομικὸν φαινόμενον, κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐξιστόρησις τοῦ γεγονότος τούτου δὲν εἶναι ἀπλή ποιητικὴ ἐπιπόνησις ἢ μυθικὴ πλοκὴ πρὸς ἔαρσιν των συνθηκῶν τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Σωτήρος, ἀλλ' ἀφήγησις πραγματικότητος, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δικαιουται νὰ ἀρνηθῆ ὅπως αὐθαίρετως και ἄνευ τῆς ἰκανότητος τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, δι' ἐπιχειρημάτων ἀπῶν και ἀκλονήτων.

ΟΛΑ ΠΡΟΣΕΥΧΟΝΤΑΙ

"Ολα προσεύχονται. Και γῆ, και οὐρανός, κι' ἀστέρια
Και τὰ πουλιά, ποῦ ἔχουνε στά σύννεφα λημέρια,
Κι' ὅλα ὅσα ἔχουνε ζωὴ, κι' ὅσα ζωὴ δὲν ἔχουν,
Κι' ἐκεῖνα ὅπου ἔρπουνε, κι' ἐκεῖνα ὅπου τρέχουν,
"Ολα προσεύχονται. Τῆς γῆς τὸ ταπεινὸ χορτάρι,
"Ὁ ἥλιος ὁ περὶφανός, τὸ δλάργγρο φεγγάρι,
"Ἡ θάλασσα, οἱ ρύακες, τὰ δάση, ἢ κρούα βροῦση,
Και ἀπομένει τίποτε χωρὶς νὰ προσκυνήσῃ
Και δίχως νὰ προσευχηθῇ στοῦ ὀμοῦν τὸν Πατέρα,
Προσεύχεται και ἡ νυχτιὰ, προσεύχεται κι' ἡ μέρα,
"Ολοι και ὅλα δέονται στὸν σπλαγχνικὸ Πατέρα
"Ἀχιλλεύς Παράδοχος

ΜΕΡΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

1. ΒΗΘΛΕΕΜ

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΒΕΛΛΑ, Ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστ. Ἀθηνῶν

Δὲν γνωρίζω γιατί. ἀκόμη καὶ τώρα ποὺ μεγάλωσα, ἢ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων παραμένει στὴν ψυχὴ μου ὡς ἡ πειὸ ὥραία καὶ ἡ πειὸ συγκινητικὴ ἑορτὴ. Θυμοῦμαι τὰ ἀλησμόνητα ἐκεῖνα παιδικὰ χρόνια, ὅταν ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου διηγεῖτο, μετὴν ἀλλή του γλώσσα, τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ τὴν ἀκουγα μετὴν μεγάλη προθυμία, γιατί τὴν καταλάβαινα περισσότερο ἀπὸ τίς ἄλλες ἱστορίες τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ ἀνταποκρινόταν περισσότερο πρὸς τὴν παιδική μου φύσι.

Ἡ παιδικὴ μου φαντασία ἐπλαθε τότε ἓνα μικρὸ παιδί, ζωηρὸ, μετὰ μαύρα μαλλιά, ὄχι νὰ κλαίῃ ἀλλὰ νὰ παίξῃ μετὰ χίλια δυὸ δῶρα, ποὺ τὰ συνέχεα μετὰ τὰ δῶρα τῶν τριῶν μάγων, καὶ τὸν «πατέρα» του καὶ τὴν μητέρα του νὰ κάθονται ἐκεῖ κοντὰ του καὶ νὰ συμμερίζονται τὴ χαρὰ τοῦ παιδιοῦ τῶν. Καὶ γύρω ἀπ' αὐτὴ ὅλη τὴν εἰκόνα ἐφανταζόμουν χιλιάδες ἀγγελούδια ὡς μικρὰ παιδιὰ νὰ καταβαίνουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν μετὰ τίς φτεροῦγές των καὶ νὰ κρατοῦν στα χέρια των διάφορα δῶρα, γιὰ νὰ παίξουν μετὰ μετὰ τὸν Χριστό. Θυμοῦμαι ἀκόμη, πὼς ἐκεῖνο τὸ βράδν τῶν Χριστουγέννων ἢ μακαρίτισσα μητέρα μου μετὰ θυνοῦσε κατὰ τὰ μεσάνυχτα, γιὰ νὰ πᾶμε στὴν Ἐκκλησιά. Οἱ καμπάνες σκορποῦσαν τοὺς ἤχους των στὴ νεκρικὴ σιγὴ τῆς νυκτός, τὰ ἀστέρια ἐλαμπαν στὸν οὐρανὸν, καὶ ἐγὼ, ντυμένος μετὰ καινούργια ποδιά, ποὺ μοῦ ἔκαναν κάθε Χριστούγεννα οἱ γονεῖς μου, καὶ κρατούμενος σφιχτὰ ἀπὸ τὸ χεῖρ τῆς μητέρας μου, τραβοῦσα, τὴν παγερὴ ἐκείνη νυχτιὰ τοῦ χειμῶνα, τὸ δρόμον πρὸς τὴν Ἐκκλησιά, κρατῶντας στὸ χεῖρ ἓνα κερί.

Στὸν νοῦ μου ἐρχόταν ὅλη ἐκείνη ἢ σκηνὴ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ποὺ τὸ σκοταδι τὴν νύχτας τῆς ἔδινε κάτι τὸ ἐξαιρετικὸ· τὰ δυὸ αὐτὰ στοιχεῖα ἦσαν τόσο δεμένα ἀναμεταξύ των, στὴν ψυχὴ μου, ποὺ θυμᾶμαι ἀκόμη τὴν παγερὴ ἐντύπωσι ποὺ αἰσθάνθηκα, ὅταν, ὕστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια, γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀθήνα ἐγιώρτασα τὰ Χριστούγεννα καὶ ἀναγκάσθηκα νὰ πᾶω τὴν ἡμέρα στὴν Ἐκκλησιά.

Στὴν πατρίδα μου ἔχουν συνήθεια νὰ κρεμοῦν στὶς Ἐκκλησιὰς μεγάλες εἰκόνες τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, φτιασμένες ἀπὸ χονδρὸ χαρτί. Μπροστὰ σ' αὐτὲς καθόμουν ὡρα πολλή, γιατί ἀνταποκρίνονταν στὴν εἰκόνα, ποὺ εἶχα στὸν νοῦ μου. Ἐνα μόνο πράγμα δὲν εὑρίσκα: τὰ παιγνίδια τοῦ Χριστοῦ. Μὰ καὶ αὐτὰ δὲν ἄρχισα νὰ τὰ ἀνακαλύψω: τὰ διάφορα ζῶα, ποὺ ἦσαν ζωγραφισμένα ἐκεῖ, κοντὰ στὸν Χριστό, ἀπὸ τὸν τεχνίτη, ποὺ ἠθελε μετὰ αὐτὰ νὰ παραστήσῃ ὅτι ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦταν τόπος ποὺ ἔμεναν τὰ ζῶα, τὰ ἔπερνα γιὰ παιγνίδια ποὺ ἔπαιζε ὁ Χριστὸς, καὶ τὸ σύννεφο ποὺ περιέβαλλε τοὺς ἀγγέλους, ἐνόμιζα πὼς ἐσκεπάζε τὰ δῶρα ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὸν οὐρανὸν στὸ νεογέννητο παιδί.

Πέρασαν χρόνια καὶ οἱ παιδικές αὐτές ἀναμνήσεις ἐρχόνταν στὸν νοῦ μου καὶ ἡ ψυχὴ ζοῦσε ὡραίες στιγμές μετὰ τὴν ἀνάμνησί των. Ἐτσι, ὅταν, πρὸ ὀλίγων μηνῶν, ἐπάτησα τὸ ἱερὸ χῶμα τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ διηγῆσεις τῶν Χριστουγέννων ξαναπαρουσιάσθησαν μετὰ τὴν δύναμι καὶ ζωηρότητα στὸν νοῦ μου, ποὺ ἢ

πρώτη ψυχικὴ ἀνάγκη, ποὺ ἐπρόβριλε ἐπιτακτικὴ, ἦταν νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν Βηθλεέμ, τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ἐνα ἀπόγευμα τοῦ Ἰουλίου, ἓνα αὐτοκίνητο μετὰ ἔφερε, μετὰ μετὰ δυὸ διακόνους, ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ στὴ Βηθλεέμ, ποὺ ἀπέχει περίπου 10 χιλιόμετρα πρὸς τὴν νοτιοανατολικὴ κατεύθυνσι· θὰ ἦταν, περίπου, ὁ ἴδιος δρόμος ποὺ ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὴν Μαρία ἐπῆραν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς τὴ Βηθλεέμ. Ἀμίλητος ἀναπολοῦσα ὅλη αὐτὴ τὴ σκηνὴ, τὸν Ἰωσήφ νὰ βαδίζῃ μετὰ χίλιες σκέψεις στὸ κεφάλι καὶ τὴν Μαρία ἐπὶ τοῦ ζῶου, καὶ αὐτὴν μετὰ μύριες σκέψεις καὶ συναίσθηματα στὴν ψυχὴ τῆς, γιὰ τὰ συμβαινόντα.

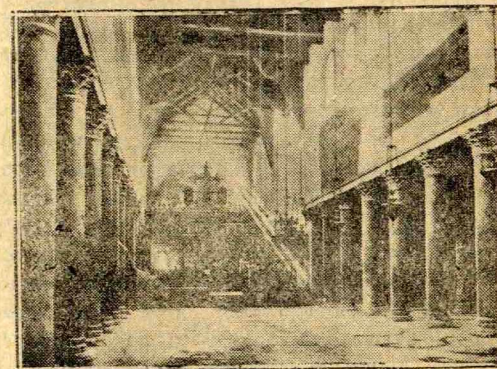
Ἡ ὀμιλία τῶν δυὸ διακόνων μ' εὑρίσκει ἐντελῶς ἀδιάφορο, ὅταν ὅμως, φθάνοντας σ' ἓνα λόφο, μοῦ ἐφώνησαν: «νὰ ἢ Βηθλεέμ!», ἐπρόβαλα τὸ κεφάλι μου, γιὰ νὰ ἀντικρούσω γιὰ πρώτη φορὰ τὴ θεῖα πόλι. Ἐπάνω σ' ἓνα λόφο, κατὰφυτο ἀπὸ εἰλήες, διέκρινα σπίτια μεγάλα, ποὺ ἐβγαίναν ἐπάνω ἀπὸ τίς κορυφές τῶν δένδρων, καὶ, πὺ ψηλότερα ἀκόμη, διέκρινοντο τὰ ὑερούρηλα κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν. Ἄθελα αἰσθανόμουν μετὰ φωνὴ νὰ μοῦ λέγη μέσα μου: «λύσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου, διότι ὁ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἔστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν».

Σὲ λίγο τὸ αὐτοκίνητο μπαίνει στὰ πρώτα σπίτια τῆς πόλεως. Ἐνόμιζα πὼς θὰ συναντοῦσα σπίτια μικρὰ, ὡς ἐκεῖνα περίπου ποὺ θὰ ἦσαν στὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ, μὰ ὁ πολιτισμὸς μετέβαλε τὴν ὄψιν τῆς πόλεως. Ὁ Βηθλεεμίτης δὲν ἐπιδίδεται σήμερον μετὰ εὐχαρίστησι στὴ γεωργία ἢ τὴν κτηνοτροφία, ἀλλὰ τραβᾷ καὶ αὐτὸς τὸ δρόμον πρὸς τὴν Ἀμερικὴ καὶ μετὰ τὸ χροῖμα ποὺ κερδίζει, κάμνει τέτοια σπίτια στὴν πατρίδα του, ποὺ θὰ τὰ ἐξήλεινε καὶ ἢ Ἀθήνα. Σπίτια ὡραία, μετὰ τὴν ὄμορφη κόκκινη καὶ ἄσπρη πέτρα, ποὺ εἶναι ἀφθονή στὴν Ἰουδαία, πάντοτε τριγυρισμένα ἀπὸ κῆπο, ἀντικατέστησαν τὰ παλαιὰ. Ἡ Βηθλεέμ, μετὰ τὴν πλουσία πρασιναῖα ποὺ σχηματίζουν οἱ εἰληές, ποὺ θαρρεῖς καὶ φύονται ἐπίτηδες στὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ κήρυκος τῆς εἰρήνης, εἶναι μετὰ ἀπὸ τίς λίγες ὡραίες γωνιές τῆς ξεροῆς καὶ ἄχαρης Ἰουδαίας. Στους δρόμους τῆς δὲν θὰ συναντήσετε τοὺς Φελλάχους καὶ Βεδουῖνους, ποὺ εὑρίσκετε σ' ἄλλα μέρη τῆς Παλαιστίνης, ἀλλὰ ἀνθρώπους ντυμένους μετὰ εὐρωπαϊκὸ κοστοῦμι. Μόνον οἱ γυναῖκες ἔξακολουθοῦν νὰ φοροῦν τὴν ὡραία στολή, μετὰ τὸ ψηλὸ καπέλλο καὶ τὸ ἄσπρο κάλυμμα, ποὺ πέφτει

στοὺς ὤμους καὶ στὶς πλάτες τους, ὡς τὸ ἐπανοκαλύμμαστο τῶν ἱερῶν μας.

Τώρα τὸ αὐτοκίνητο ἐστάθηκε μπροστὰ στὴν ἐκκλησιά, ποὺ καλύπτει τὸ ἱερὸ σπήλαιον τῆς γεννήσεως. Ἡ εἰσοδὸς τῆς δὲν κάμνει καμμιὰ ἀπολύτως ἐντύπωσι, ὅταν ὅμως σκύβοντας περάσετε τὴν ἐξωτερικὴ πόρτα, ποὺ εἶναι μικρὴ, γιὰ νὰ μὴ μπαίνουν οἱ φελλάχοι μετὰ τίς καμήλες καὶ τὰ ζῶα, τότε θὰ εὐρεθῆτε μπροστὰ σ' ἓνα μεγαλοπορεπὴ ναὸς, ποὺ εἶναι ὁ ἀρχαιότερος Χριστιανικὸς ναὸς ποὺ σφίξεται στὸν κόσμον. Μιὰ μεγάλη βασιλική, χωρισμένη μετὰ τέσσαρες σειρές κίονων σὲ πέντε μέρη, καμωμένη ἀπὸ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, σκεπάζεται μετὰ ἐπιβλητικὴ μεγαλοπρέπεια τὸν ἱερὸν τόπον. Ἀπὸ τὰ Μωσαϊκὰ τῆς ὀλίγα μόνο σφίζονται.

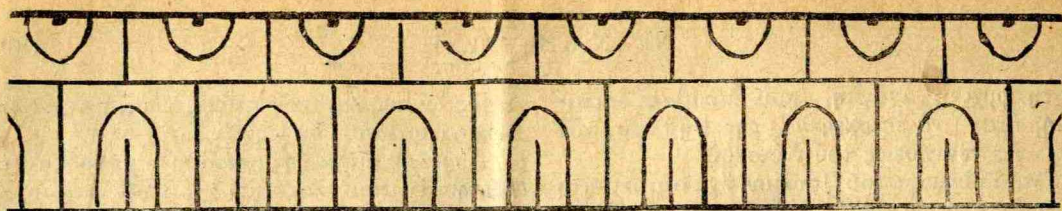
Ἐστάθηκα νὰ ἀναπαραστήσω μετὰ τὴν φαν-

Ἡ Βασιλικὴ τῆς Βηθλεέμ

τασία μου τὴν μεγαλοπρέπεια, ποὺ θὰ εἶχε ἢ ἐκκλησιά, ὅταν ἐβγήκε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν τεχνιτῶν. Προχώρησα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν. Δυὸ κλίμακες δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὀδηγοῦν κατὰ πρὸς τὸ σπήλαιον. Ἐκεῖ κατὰ ἓνας ἀργυροῦς ἀστήρ δεικνύει τὸ μέρος ὅπου ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς, κανδήλαι μεγάλα καίουν ἀδιακόπως ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἀστέρα καὶ φωτίζουν τὸ σπήλαιον, παραπετάσματα διαφόρων χρωμάτων, σημαίνοντα τὴν κυριότητα ἐκάστου θρησκείματος, καλύπτουν τοὺς τοίχους τοῦ σπηλαίου καὶ ἓνας στρατιώτης βαδίζει ἀργὰ καὶ σιωπηλῶς, προσέχων νὰ μὴ ἐπέλθῃ καμμιὰ μεταβολή.

Ἐστάθηκα, προσεκύνησα τὸ ἱερὸ αὐτὸ μέρος, ἀνεπὸλησα καὶ ἄλλη μετὰ φορὰ ὅλη τὴν σκηνὴ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔσκυψα τὸ κεφάλι μου πρὸ τοῦ τελεσθέντος ἐδῶ μυστηρίου. Μὰ ὅταν ἐβγήκα ἀπὸ τὸ ἱερὸ σπή-

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

"Ολοι μας αναπολούμε με νοσταλγία δσα απ' τα παλιὰ συνδέονται με τις ημέρες αυτές, και μάλιστα όταν πολλὰ απ' αυτά έ ακολουθούν ά ακόμη να έπιζούν στην έποχή μας· φέρνουμε δηλαδή στον νοο μας εικόνες, και πλημμυρούν την ψυχή μας αισθήματα αναφερόμενα στην έθνική μας ζωή: τα έθιμα, τις παραδόσεις, τα τραγούδια της φυλής μας και γενικά τον ιστορικό της βίο, που μας αφήνουν άναλογες μ' εκείνα συγκινήσεις. Νομίζω, λοιπόν, γι' αυτό, ότι θα έξυπηρετήσω τους νέους αναγνώστε μου, παρουσιάζοντάς τους σύντομα μιὰ δψη από τα έπιβλητικά Χριστούγεννα της Βυζαντινής Αδλής. Είναι γνωστό ότι η Μεσαιωνική μας Αυτοκρατορία είχε πάθος γιὰ τις τελετές και γιὰ τις επιδείξεις: ήσαν αυτές άπαραίτητο στοιχείο του μεγαλείου της, αποτελεσματικό άκόμη όργανο γιὰ να σταματήση η έναντίον της όρμη των βαρβάρων λαών, τόσο ώστε ένας Αυτοκράτωρ, ό Κωνσταντίνος Ζ' ό Πορφυρογέννητος, έθεώρησε έθνική υποχρέωση τó να καθίση να έκθέση πλατειά τó πρωτόκολλο, όπως θα λέγαμε σήμερα, της Βυζαντινής Αδλής, στο περίφημο σύγγραμμά του «*Περί της Βασιλείου Τάξεως*».

Την ημέρα των Χριστουγέννων έπρεπε ό Αυτοκράτωρ συνοδευόμενος από την ακολουθία του να πάη στην Αγιά Σοφιά. Κατά την διαδρομή

λαιο πάλι εις τον ναό, ανέπληξα πάλι την μεγαλοπρέπειάν του, αισθάνθηκα όμως, πώς ό πιό ταιριαστός και ό πιό έπιβλητικός ναός, γιὰ να περιλάβη αυτό τó πενιχρό ιερό σπήλαιο, δέν ήταν αυτό τó κατασκευάσμα των ανθρώπινων χειρών, με την πολυτέλεια, που είχε τότε, αλλά ό θεοποίητος ναός της φύσεως, με την ωραία και μεγαλοπρεπή στέγη του, τον γαλάζιο και τον κατάνερο ούρανό.

Οι καμπάνες των Έκκλησιών άλλωναν τους ήχους των στην ήσυχη γενέθλια πόλι του Χρι-

ό «*κραταιός Βασιλεύς*» (α έξέθετε τον έαυτό του στο σέβας των υπηκόων του και θα έδειχνε στους ξένους όλη την μεγαλοπρέπεια της Αδλής και τή δύναμη του Κράτους, του όποιου ήταν ό ευτυχής μονάρχης και που στα χέρια του ήταν έμπιστευμένος από τον Θεό ό διαλεχτός λαός του. "Ανοίγε τώρα τó «*Ιερόν Παλάτιον*», ένα άπέραντο με φρυριακή δψη σύμπλεγμα από κτίρια με τείχη, πύργους και πυλώνες και άλλαντες ήλλαγμένοι οι πατρίκιοι και οι τοι κοινουκλείου και οι τὰ πρωτι όφφίκια έχοντες», δηλαδή η άριστοκρατία και οι άξιωματούχοι της Κωνσταντινουπόλεως, ντυμένοι όλοι με τις πολύτιμες που όριζεν η έθιμοτυπία, μέχρι της προπαραμυνης των Φώτων, φορεσιές, έρχονται σ' όρισμένο διαμέρισμα του Παλατιού· εκεί υποδέχονται τον Βασιλέα και άμέσως τον συνοδεύουν στα παρεκκλήσια του Παλατιού, όπου φυλάσσονται άγια λείψανα και όπου ό Βασιλεύς «*άπτει κηρούς*». "Όστερα από τó τυπικό αυτό προσκύνημα έρχεται ό αυτοκράτωρ πάλι στον κοιτώνα του, «*έκδεχόμενος τον κηρόν*», μέχρις ότου ό τελετάρχης του άναγγείλη ότι έπλησίασεν η ώρα· ό αυτοκράτωρ τότε έξέρχεται και ύστερα από μερικά άλλα τυπικά καθήκοντά του ξεκινά με την συνοδεία του γιὰ την Αγιά Σοφιά.

Ξεκινά λοιπόν ό Αυτοκράτωρ με τη μεγαλόπρεπη συνοδεία του· η πομπή, κατά τάξεις,

στου, μα η φωνή των έφθανε πολύ μακρύτερα ώσαν να ήθελαν από την πατρίδα του κήρυκος της ειρήνης να έξαποστείλουν άλλη μιὰ φορά στην άνήσυχη και τρικυμώδη κοινωνία της έποχής μας τó σάλπισμα της ειρήνης. Πότε άρά γε θα καταλάβουμε και μες καλά τó κήρυγμα αυτό, γιὰ ν' αποστείλουμε, πρòς τó ιερό εκείνο σπήλαιο της γεννήσεως του Χριστού, γλυκόν τον αντίλαλο του σάλπισματος της ειρήνης, της έσωτερικής ειρήνης του άτόμου μας και της ειρήνης της κοινωνίας μας; ..

προχωρεί με βήμα άργό και ρυθμικό· οι πολύχρωμες μεταξωτές φορεσιές, χρυσοσύφαντες και άργυροσύφαντες, λάμπουν γύρω από τη σοβαρή μορφή του Αυτοκράτορος και την υπερέφανε δψη της Αδύστης (Βασίλισσας), ενφ τα πολύτιμα πετραδια σε κάθε κίνηση ακτινοβολούν με τις πολύχρωμες ανταύγειές των. Κισσοί, δάφνες, σμυρτιές και δενδρολίβανα στολίζουν τους δρόμους και άκριδά ύψασματα και στρωσίδια, άπλωμένα από τις βυζαντινές άρχόντισσες, τις προσόψεις των σπιτιών Μοσχολίδανα και προιονίδια από άρωματικά έξύλα σκορπούν ελόγυρα την υποβλητική μυρωδιά των. Μολοντί η άπόσταση εις την Αγιά Σοφία, που άνήκει στην περιοχή των άνακτόρων, είναι μικρή, έπρεπε ό Αυτοκράτωρ έξη φορές εις άρισμένα μέρη, να δεχθή τις έπευφημιές του λαού του. Τον πρώτο τώρα υποχρεωτικό σταθμό ώφειλε η πομπή να κάμη στο «*Τριβυνάριον*» η, όπως κοινώς τó ήξευραν, στους «*Αύχρους*», όπου θα τους υποδεχόταν ό άρχηγός των Βενέτων (γαλάζιοι) μαζί με τον δήμο του, μία από τις έπισιμες και ισχυρές πολιτικές οργανώσεις του λαού της Κωνσταντινουπόλεως. Ένφ πλησιάζουν, ακούονται ρυθμικές ψαλμωδιές του πλήθους:

*Άσθη τον ήλιον προμηνύει
έν Βηθλεέμ, Χριστόν,
άνατείλαντά εκ Παρθένου.*

"Όταν οι έπίσημοι έφθαναν τώρα στον «*κατά τα ειωθότα τόπον της αδίων στάσεως*» έπαυαν οι ψαλμωδιές και ακολουθούσε πολυχρονισμός του Βασιλέως, της Βασίλισσας και των άλλων ύψηλών προσώπων του Παλατιού, από μέρους των κρατικών (ειδους κηρύκων) και του λαού. Είναι αυτό ένα στοιχείο τυπικό σ' όλες τις δημόσιες έμφανίσεις του βασιλέως και γι' αυτό θα δώσω εδώ μερικά από τα μέρη του: Άμέσως π.χ. έλεγαν τότε οι κράται «*πολλά, πολλά, πολλά*», και ό λαός άπαντούσε «*πολλά έση εις πολλά*» και οι κράται πάλι «*πολλοί υμίν οι χρόνοι, η ένθεος βασιλεία*» και ό λαός «*πολλοί υμίν οι χρόνοι*»· οι κράται «*πολλοί υμίν χρόνοι, οι θεράποντες του Κυρίου*» και ό λαός άπαντούσε πάλι «*πολλοί υμίν οι χρόνοι*»· έξακολουθούσεν έπειτα ξεχωριστός πολυχρονισμός του Αυτοκράτορος, της Αυτοκρατειρας (Αδύστης) και των άλλων ύψηλοτήτων και έκλεινεν η πρώτη αυτή υποδοχή με τó «*πολυχρόνιον ποιήσει ό Θεός την άγιαν βασιλείαν σας εις πολλά έτη*». Έννοείται ότι όλα αυτά έλέγοντο μελωδικά και πολλά εκ τρίτου.

"Η πομπή με την ίδια πάλι τάξη ξεκινούσε, στους Αγίους Άποστόλους, τó περίφημο μαιωσωλετο των βυζαντινών αυτοκρατόρων, έγινετο δεύτερη υποδοχή εκ μέρους του άρχηγού των Πρασίνων και του δήμου του, ίδια περίπου με την πρώτη. Οι τέσσαρες άλλες έγίνοντο στο μεταξύ - η τελευταία στο Όρολόγιον της Αγιά Σοφίας - από τους δύο παρά πάνω κυριώτερους δήμους της Κωνσταντινουπόλεως με τη σειρά και, στις δυο τελευταίες, μαζί με τους δύο άλλους δευτερεύοντας, δηλαδή τον Ρούσιον και τον Λευκόν.

Στην Αγιά Σοφία υποδεχόταν τον Αυτοκράτορα η δεύτερη, ύστερ' απ' αυτόν, ισχυρή φυσιολογία στο Βυζάντιο, ό Πατριάρχης. Θα ήταν πολύ να έκθέσω εδώ τα καθέκαστα, που όριζε τó τυπικό γιὰ τον Αυτοκράτορα στην έκκλησία· αναφέρω μόνον ότι άναγνώστης που έχει κάποια γνώσι της έκκλησιαστικής τάξεως, ένα πολύ άμυδρο λείψανο θα διακρίνη στην άρχιερατική λειτουργία.

Μετά την λειτουργία ό Αυτοκράτωρ έξω έφιλοδώρει τους άρχοντας μ' ένα μικρό βαλαντίδιο με νομίσματα στον καθένα, ό Πατριάρχης έπειτα έστεφάνωνε με τó στέμμα τον Αυτοκράτορα και τον ελόγυσε, αυτός δε έφιλοδώρει τότε τον Πατριάρχη, ό όποιος άναπέδιζε την φιλοφροσύνη με γλυκίσματα. "Έτσι η πομπή, με την ίδια τάξη και τις ίδιες έπευφημιές, ξαναγύριζε στο Παλάτι.

"Όταν τώρα ό Αυτοκράτωρ έμπη στο παλάτι «*αί μεγάλα πόλια άσφαλίζονται*» ένας δε από τους αυλικούς ρωτάει τότε λατινικά - με τó «*Fit*» - εάν κατά τή διαδρομή είχε συμβή τίποτε δυσάρεστο, ένας δε της συνοδείας άπαντά «*καλώς*», ενφ οι άλλοι ευχονται στον ευτυχέστατον Αυτοκράτορα χρόνια πολλά, με τα παρεφθαρμένα ελληνολατινικά: «*Πρόση μούλιους άννους φιληγήσοιμε*». "Ο Αυτοκράτωρ άποσύρεται, οι άλλοι δε «*στάντες έν τώ χρυσοτοικλίφω, λέγουσι τó εις πολλούς και αγαθούς χρόνους και άναχωρεί έκαστος εις τον οίκον αυτού*».

Τα παρά πάνω δέν είναι, βέβαια, όλα δσα θα έπρεπε κανείς να ειπή, προκειμένου να μιλήση γιὰ ένα θέμα τόσο πλατύ, όπως οι έορτές στο Βυζάντιο, όπου ό πιό ισχυρός παράγοντας στη ζωή ήταν η θρησκεία· τó πως έδλεπε τα Χριστούγεννα και τις έορτές γενικά ό λαός, είναι ζήτημα όχι μικρότερης σημασίας. Άλλά γι' αυτό μπορεί κανείς να πάρη μιὰ ιδέα κατ' αναλογία πρòς όσα συνοπτικά εδώ έστόρησα

Θ Κ Ψ Κ Α Θ Σ Ι Μ Α Σ

ΠΑΡΙΖΙΑΝΟΙ

“Ενας συνεργάτης τῆς «Ν. Ψυχῆς» ἀνέλαβε νὰ μᾶς δείξῃ τὴν «ἄλλην ὄψιν» τοῦ Παρισιοῦ. Ὑπάρχει ὁμως καί... τρίτη ὄψιν, καὶ αὐτὴν θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς παρουσιάσω τώρα.

Ἐπληροῖαζαν τὰ Χριστούγεννα. Μόλις εἶχα φθάσει εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἢ, ὅπως τὴν θέλει ὁ φίλος μας Γ. Κεκ., εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ—στὸ Παρίσι τέλος πάντων. Ἦταν πρωτὶ, καὶ ἡ περιοδεία, εἰς τὰ διάφορα ἀξιοθέατα μέρη τοῦ Παρισιοῦ, μὲ εἶχε φέροι στὴ γραφικὴ καὶ περιφνημὴ Ἐκκλησία τῆς ἁγίας Γενεβιέβης. Ἦταν ἡ ὥρα τῆς λειτουργίας καί, ἂν καὶ καθημερινή, ἀρκετὸς κόσμος, ἀπὸ κάθε ἡλικία καὶ κάθε κοινωνικὴ τάξη, ἦταν στὰ καθίσματα τῆς ἐκκλησίας, σοβαροὶ ὄλοι καὶ ἀκίνητοι, παρακολουθώντας τὴ μυσταγωγία. Σὲ μιὰ στιγμή, τὸ κουδουνάκι καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ κοινωνήσουν, καὶ ἀρκετοὶ πληροῖαζον, γονατίζον, καὶ μεταλαβαίνουν, γιὰ νὰ γυρίσουν ὕστερα, σεμνὰ καὶ εὐλαβικά, νὰ καθλωθοῦν πάλι στὴ θέσι τους. Εἶχα ἀρχίσει νὰ συγκινοῦμαι, νὰ θυμᾶμαι τὸ «καὶ ὁμως κινεῖται» τοῦ μακαρίτη Ροῦτῆ, ὅταν τὸ βλέμμα μου καρφώθηκε ἰδιαίτερα σ’ ἓνα κύριο, πού ἡ εὐλαβικὴ του στάσις συνωδευόταν ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκεῖνα τῆς ὄλης ἐμφανίσεως, πού δείχνουν, ἀπὸ μακρὰ, τὸν ἀνώτερο, τὸν σοβαρό, τὸν πολὺ μορφωμένο ἄνθρωπο. Ποιὸς νᾶναι αὐτὸς ἀρὰ γε;.. Ἡ σκέψις αὐτὴ ἄρχισε ν’ ἀπασχολῆ τὸ μυαλό μου...

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας βρισκόμουν σ’ ἓνα ἀμφιθέατρο τοῦ Πανεπιστημίου, γιὰ νὰ δῶ καὶ ν’ ἀκούσω ἓνα περίφημο καθηγητὴ, πού καθέννας, πού ξέρει τὴ φήμη του καὶ τὰ συγγράμματά του, θᾶθελε νὰ τὸν γνωρίσῃ ἀπὸ κοντὰ.. Ἡ αἴθουσα ἦταν γεμάτη, ἡ ὥρα εἶχε φθάσει.. Ἡ πόρτα, πού εἶναι πίσω ἀπὸ τὴν ἔδρα, ἀνοίγει δίφυλλη, ἓνας κύριος μὲ φράκο καὶ μιὰν ἀλυσίδα κρεμασμένη ἀπὸ τὸν λαιμό, σᾶν τοὺς δικούς μας συγκλητικούς, κάνει σημάδι πὼς ὁ καθηγητὴς ἔρχεται. Καί, ἐνῶ τὸ ἀκροατήριον ἔξεπᾶ σὲ χειροκροτήματα, ἐμφανίζεται, μὲ τὴν πανεπιστημιακὴ του τήβεννο, σοβαρὸς καὶ ἐπιβλητικὸς.. ὁ κύριος πού, τὸ πρωτὶ στὴν ἐκκλησία, τόσο εἶχε τραβήξῃ τὴν προσοχή μου, ὅταν κοινωνοῦσε.

Δυὸ μέρες κατόπιν, στὴν ρὺ Μπιζέ, στὴν Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. Πάλι ἦταν στιγμή λειτουργίας,

μιᾶς ἀπὸ τὶς προχριστουγεννιάτικες καθημερινὲς λειτουργίες. Στὸ ἐκκλησίασμα—κάτι γυναικοῦλες καὶ παιδάκια—ξεχώριζε, ἐκεῖ δεξιᾶ, κοντὰ στὸν ψάλτη, μιὰ γοηῦλα, καί, δίπλα τῆς, ἓνας νέος ὡς εἴκοσι πέντε χρονῶν, πού ἡ ἐπιτηδευμένη του ἐμφάνισις μοῦ θύμιζε πὼς, τὸ βράδυ, στὸ Οἰόον, θᾶπαιζαν τὸν «Ἀρχοντοχωριάτη» τοῦ Μολιέρου. Καθὼς τὸν παρατηροῦσα, ἀντελήφθη, φαίνεται, ὅτι τὸν προσέξα καί—τί νὰ λέῃ ὁ ἄνθρωπος, πού μὲ βλέπει ἐδῶ; θὰ σκέφθηκε—θέλησε νὰ προλάβῃ κάθε παρεξήγησι, νὰ μοῦ δείξῃ, πὼς ἂν αὐτὸς, κύριος comme il faut—ἀπόδειξις τὸ μαντιλι πού κρεμόταν ἀπὸ τὴν πάνω τσέλη τοῦ σακακιοῦ—βρισκόταν στὴ λειτουργία τώρα,.. αὐτὸ τὸ ἔκανε μόνο γιὰ χατήρι τῆς γοηῦλας, πού ἦταν δίπλα του, προφανῶς τῆς μητέρας του. Τῆς ἔρχοιγε λοιπόν, κάπου-κάπου, ἄγριες ματιές, ἐνῶ ἴδιος κατεγίνετο στὴ.. σουηδικὴ γυμναστικὴ. Πότε ἐγύριζε τὸ κεφάλι πρὸς τὰ πάνω, ποίε γύριζε τὸ κορμί του δεξιᾶ κι’ ἀριστερᾶ, τέντωνε τὰ χέρια, ἔκανε κάμπους τῶν ποδῶν ἀριστερᾶ, δεξιᾶ, ἐναλλάξ,.. ὡς πού, μιὰ στιγμή, ὁ λειτουργὸς ἐμφανίζεται στὴν ὥραία πύλη καὶ προσκαλεῖ στὴ Θεία Κοινωνία, ἐνῶ ἡ γοηῦλα ἰκετευτικὰ δείχνει στὸν γυιὸ τῆς πὼς ἦλθε ἡ ὥρα Ἀλλὰ ὁ φίλος μας, ἐκεῖνη τὴ στιγμή, βρισκόταν στό... βῆμα σημειωτῶν καὶ δὲν τὸ κούναγε ἀπὸ τῆς θέσι του. Ὁ λειτουργὸς ἐπεροῖμενε μὲ τὸ Δισκοπότηρο. Ἡ γοηῦλα ἰκέτευε.. Τὸ ἐκκλησίασμα ψιθύριζε αἶνι.. Ὁ λειτουργὸς, θέλοντας νὰ δώσῃ τέμα καὶ παραβλέποντας τοὺς κανονισμούς,.. κατεβαίνει αὐτὸς, κρατώντας τὸ Δισκοπότηρο, ἓνα σκαλοπάτι,.. δεύτερο,.. τρίτο,.. ἀρχίζει πιά νὰ προχωρῇ πρὸς τὸν μεγαλοτραπὴ ἀκατάδεκτο, ὅπου αὐτὸς—τί νὰ κἀνῃ πιά—μοῦ ὀίχνη ἓνα τελευταῖο βλέμμα («μὴ μὲ παραξηγῆς, σὲ παρακαλῶ!»), μὲ τὸ ὕφος ἐκεῖνου πού καταδέχεται, καί, ἐπὶ τέλους, πηγαίνει, γιὰ νὰ γυρίσῃ, μετὰ τὴν Κοινωνία, ν’ ἀκουμπήσῃ σᾶν ψόφιος σ’ ἓνα στύλο, καί.. πάλι ἔνα μὲ κυττάξῃ, σᾶν νὰ μοῦ λέῃ πὼς μαντεύει τὴ σκέψι μου:

—Τὶ ἐξευτελισμός!

Καὶ πράγματι, ἐμάντευε τὴ σκέψι μου. Κι’ ἐγώ, πού ἔκανα αὐτὴ τὴ στιγμή κάποια σύγκρισι, αὐτὸ σκεπτόμουν..

—Τὶ ἐξευτελισμός!

Nemo